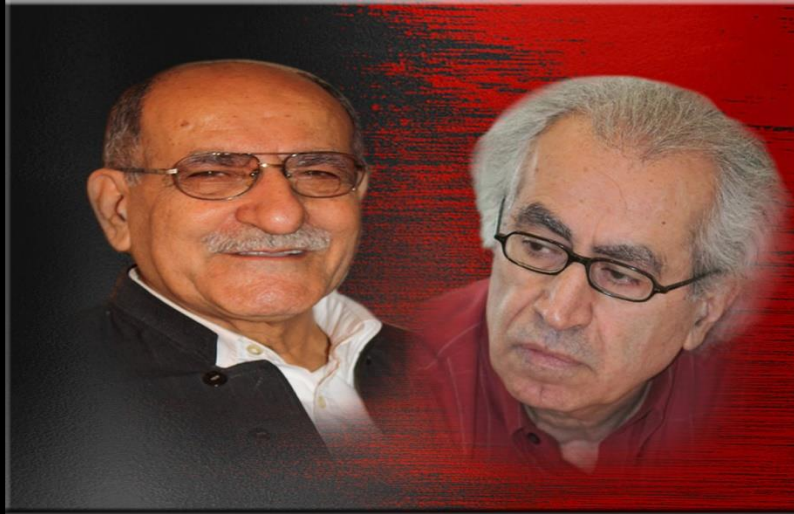

KURDISTAN

هه‌شپه‌ی شینی مامۆستا نه‌میر جه‌سه‌نیوور له‌ گه‌ن

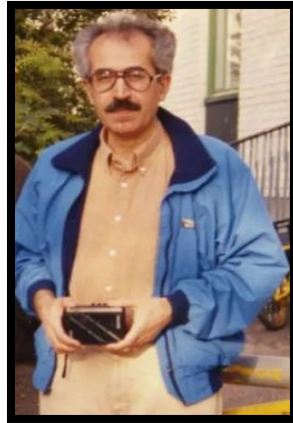
کاک جه‌لیل گادانی

حسین قازی

کۆکردنه‌وه و ناماده‌کردنی: ره‌ممان نه‌قشی

نه‌میر هه‌سه‌نپوور: به‌ئێ جا کاک جه‌لیل نه‌و شتانه‌ی باست کرد سه‌باره‌ت به‌و کلاسی ده‌رس، که ئێواران بوو دوای مه‌درسه‌ی به‌ کوردی، نه‌گه‌ر نه‌ بابته‌ ئه‌وه‌یه‌وه هه‌رچی نه‌ بیرته بیفه‌رموو!

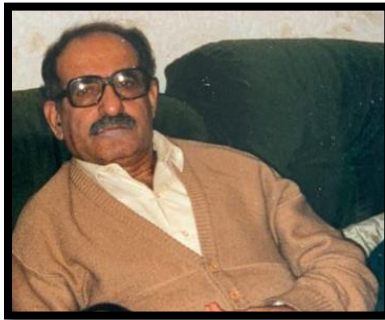

جه‌لیل گادانی: ئه‌وه‌ی نه‌ بیرمه به‌ دوای رووخانی ده‌ واقیعه‌دا ره‌زا شای دا و بپچرانه‌وه‌ی ته‌خت و به‌ختی نه‌ کوردستان بوو ماوه‌یه‌ک هه‌ستی نه‌ته‌وایه‌تی گه‌له‌که‌مان زۆر بره‌وی ساند و به‌ دوای نه‌وه دا هیندیگ ره‌وشه‌ن‌بیر که موته‌نه‌سیر بوون نه‌ هیندیگ گوڤاری کوردی که نه‌و ده‌می به‌ شیوه‌ی موشه‌خه‌س نه‌ بیرمه گوڤاری "گه‌لاویژ" ده‌هات بو مه‌هاباد، موته‌نه‌سیر بوون و زۆر شتی تازه‌یان ئێ ده‌رده‌خست که بو ئێمه کوردی ئێرانی تازه‌گی هه‌بوو. ئێمه قوتابی بووین من سائی چواری ئیبتیدایی بووم روژانه نه‌ مه‌درسه‌ی به‌ زمانی فارسی ده‌مانخویند به‌لام نه‌و نه‌وائیلی سائی ۲۴ دا به‌ر نه‌وه‌ی که حیزب ته‌شکیل بێ هه‌ر ژ - ک مابوو هیندیگ نه‌ مامۆستایان که هیندیکیان هه‌تتا جه‌نبه‌ی ئایینشیان بوو ده‌ستپیشخه‌رییان کرد و توانیان به‌ دلسۆزییه‌کی ته‌واوه‌وه هیندیگ کۆر و کۆمه‌نی فه‌ره‌ه‌مگی دا به‌ زۆرین یه‌ک نه‌ وانه که نه‌ بیرمه بو یه‌که‌م جار مه‌درسه‌یه‌ک به‌ ناوی "مه‌درسه‌ی گه‌لاویژ" نه‌ لایه‌ن خائنه مه‌لای داودی مه‌شه‌وور به‌ مه‌لای حه‌جۆکی که ئێوی نه‌سلی عه‌بدولا بوو شوهرتی داودی بوو برای حاجی مسته‌فای داودی و حاجی عه‌بدولخاله‌قی داودی نه‌و به‌ره‌بابه بوو نه‌ داودییه‌کانی مه‌هابادی دامه‌زرا و نه‌وه‌ش ئه‌من بو خۆم به‌ سه‌عه‌ده‌تیک حیساب ده‌که‌م که به‌ گوێره‌ی نه‌و شته‌ی که نه‌ روژنامه‌ی "کوردستان" دا هاتوه‌ئێستینادی پێ ده‌کری، که خائنه مه‌لا نه‌ قۆرغی مه‌وله‌وی ده‌گه‌ن پێشه‌وا که نه‌و ده‌می قازی بووه مولاقتیک ده‌که‌ن، ته‌بعه‌ن پێشه‌وا به‌رپرسیایه‌تی فه‌ره‌ه‌نگی و ئاموزشی هه‌ر هه‌بووه به‌ شیوه‌یه‌ک ئیزه‌اری عه‌لاقه‌ی کردوو نه‌ سه‌ر نه‌و مه‌ساییه‌ هه‌میشه. وه‌کوو مرگینیه‌ک خائنه مه‌لا پێی ده‌ئێ مه‌درسه‌یه‌ک دانراوه به‌ کوردی و ئێستا هیندیگ قوتابیمان هه‌یه به‌ کوردی ده‌رس ده‌خوینن. پێشه‌وا زۆری پێ جالیب ده‌بێ ده‌پرسی که چۆن و که‌نگی و نه‌ کوێ، ده‌ئێ نه‌ گه‌ره‌کی "قووتله‌ فه‌بران" نه‌ مائی حاجی نه‌حه‌مدی گادانی نه‌و مه‌درسه‌مان داناوه و پێمان خوشه‌ سه‌رمان ئێ بده‌ی و قوتابیان و مامۆستاکان بریک هان بده‌ی و بریک ته‌شویقیان بکه‌ی. ئێمه پۆله قوتابییه‌ک بووین حدوودی بیست

سی کهس له خودی گه رهکی " قوو له قه بران" و دهوور و بهر وه گه رهکی "رژگه یان" که به ئیستیلح دوو گه رهکی جیرانی مه هابادن لهو قوتابخانه دهستان کردبه خویندن و هیندیگ مامۆستای دلسۆزی لهو زهمان که له کوردی زیاتر شارهزا بوون له مامۆستاکانی مه دره سه ی رۆژانه ی رسمی دهو له تیدا ده رسیان ده کوته وه ده رسیان به ئیمه ده کوت و ده حه قیقه تدا نه مه یه کهم نه ئه فبای زمانی کوردی لهو مه کته به و لهو جیگایه که مائی ئیمه بوو ده ستمان پچ کرد و ماوه یه کی دوور و دریز له کاره مان ئیدامه دا، رۆژانه که ده چووینه مه دره سه ی دهو له تی به فارسی ده مان خویند ئیوارانه ده هاتینه وه ده چووینه وه بو لهو مه دره سه ی وه نه ته نیا ئیوارانه به شیکیش له شهو لهز بهس شه وقمان هه بوو و عه لاقه مان پیی بوو به شیکیش له شهو له مه دره سه که ده ماینه وه و درهنگانیک ده چووینه وه بو نانخواردن، حه تتا هیندیگ وه خت ده چووینه وه نانمان ده خوارد و دووباره ده گه راینه وه بو مه دره سه که. مامۆستاکان عه لاقه یه کی یه کجار زۆریان به ئیمه قوتابییه کان هه بوو وه ئیمه ش به حه قیقه ت وه کوو باییک مامۆستاکانمان خۆش ده ویست و یه کجار زۆر ئیجتیرامان بۆیان هه بوو وه من پییم وایه له شه خسی خاله مه لا لهو بابته غه در کراوه که له که متر شوینیک تا ئیستا باسی کراوه و من بهش به حالی خۆم وهک شاهیدیکی زیندوو خاله مه لای داودی وه کوو بنیا نگوزاری یه کهم مه دره سه ی کوردی له کوردستانی ئیران و له شاری مه هاباد دا ده ناسم و جیی خۆیه تی به گویره ی پیویست ته حقیق له سه ر شه خسییه تی لهو کابرایه بکری بیوگرافی و ژبانی له وه نده ی که بووه وه کوو کوردیکی دلسۆز هه ر به مینیتته وه و پییم خۆشه له وه شتان عه رز بکه م که مه دره سه ی گه لاویژ که کاتی خۆی ناوا به نه یی و نیوه نه یی دامه زرا و شه وانه له مه ده مان خویند داوی که کۆمار ئیعلام کرا و په سمییه تی په یدا کرد و مه دره سه کان بوونه وه کوردی و له مه دره سه کان ده رس کوته وه به فارسی به ته واوی قه دهغه بوو حه تتا کتیبی فارسی کهس نه یده ته توانی، نه ده بوو هه ئی بگری بیخوینیتته وه یا بلین ده رسی ئی بخوینی هه موو ده رسیک به زبانی کوردی و به کوردی ده کوتراوه له لایه ن مامۆستاکانی هه موو مه دره سه کانه وه، لهو مه دره سه ی " گه لاویژ" ه مونه قیل کرا بو ساخوتومانیک که له جیرانه تی چاپخانه ی کوردستاندا واقع ببوو و نه گه ر فکرم به هه له نه چۆ لهو جیگایه ی بوو که تا به یینیک له وه پیش، ده پارزه سا ل له وه پیش که من مه هابادم ده دی کتیبخانه ی " مووه قه قی" و له وانیه تییدا هه لکه وتبوو. وه لهو مه دره سه هه تاوه کوونی ناخرین رۆژی کۆماریش به کاری خۆی هه ر دریزه ی دا و مه دره سه یه کی مومتاز هه م له باری شاگرده کانیه وه و هه م له باری ئیجساس و بیرو بوچوونی کوردایه تییه وه به حیساب ده هات له له غه بی مه پارسیمه کانیه ده واقعدا په سمیشدا حه قی ته قه دو می پی درا بوو قوتابییه کانیه، مامۆستاکانی ده بوو له سه فی پیشه وه ی به قییه ی مه دره سه کاندای برۆن چون یه کهم مه دره سه ی کوردی بوو که دامه زرابوو. هه ر لهو کاتدا به فاسیله یه کی دوو سی مانگی مه دره سه یه کی دیکه ش به ناوی مه دره سه ی " نازادی" له گه ره کی " هه رمه نییان" له راستی مائه حه مه دی مه لوودی و له وان پیک هات ده یه ک دوو هۆده ی، دیاره لهو ده می هه ر هه موو ساختومانه کانیه سابلاغی به سه بکی قه دیمی و شتی وا بوون به لام سازتر له وان هه ش بوو که لهو دم هه بوون له ویدا بوو و هیندیگ وه خت مامۆستاکان که ره وا بییتیکی زۆر سه میمانه یان پییکه وه هه بوو شه وان ه به عزه رپوره سمیکیان به رپوه ده برد له به یینی لهو رپوره سمه دا قوتابییه کانیش هه موو کۆ ده بوونه ئی هه ر تک مه دره سان " گه لاویژ" و

" نازادی" و هیندیک بلیین موسابه‌قاتی شی‌عرو خویندنه‌وه‌ی مه‌تن و زانیاری له‌ سه‌ر نووسین و ده‌ستووری نه‌و ده‌م به‌ پی‌ی زانیاری مامۆستا کانه‌مان ده‌هاته‌ گۆری که‌ زۆر هاندەر بوو بو‌ هه‌ر تک لمان وه‌ که‌ لکی پی‌یوستان له‌و جووره‌ کۆبوونه‌وانه‌ وه‌رده‌گرت.

نه‌میر هه‌سه‌نپوور: نه‌میر هه‌سه‌نپوور: نه‌و مه‌درسه‌ی نازادیش پیش پیک هاتنی کۆماری بوو؟

جه‌لیلی گادانی: مه‌درسه‌ی نازادیش پیش پیکهاتنی کۆمار بوو وه‌ هه‌ر به‌ نیوه‌نیه‌نی بوو نه‌ویش ده‌ واقیعدا به‌لام دوایی که‌ حکوومه‌ت نی‌علام کرا نه‌و مه‌درسه‌ به‌و ناوه‌ له‌ مه‌هاباد دا نه‌ما و ده‌غم بوو ده‌گه‌ڵ هیندیک مه‌درسه‌ی دیکه‌. مه‌درسه‌ی پیشووی په‌له‌وی و سه‌عاده‌ت و نه‌وانه‌ به‌ گشتی مه‌درسه‌ی " کوردستان" یان ناو نا و نه‌و مه‌درسه‌ ده‌ واقیعدا ده‌غم بوو ده‌ مه‌درسه‌ی " کوردستان" دا، به‌لام گه‌لاویژ هه‌ر به‌ ناوی خۆی مایه‌وه‌.

نه‌میر هه‌سه‌نپوور: نه‌و مه‌لای داودی چی به‌سه‌ر هات نه‌وه‌نده‌ی نه‌تۆ ناگات لی بی؟ له‌ زه‌مانی کۆمار دا چی کرد و دوایه‌ چی به‌سه‌ره‌ات؟

جه‌لیلی گادانی: نه‌وه‌نده‌ی نه‌من ناگام لی بی ده‌حه‌قیقه‌ت دا پیاویکی خودساخته‌ بوو، فه‌قیه‌تی کرد بوو دوایه‌ به‌ ده‌ره‌جی مه‌لاییش گه‌یشتبوو به‌لام عه‌لاقه‌ی به‌ مه‌لایه‌تی و نه‌وه‌ نه‌بوو، زۆرتر عه‌لاقه‌ی به‌ خویندنه‌وه‌ی کتیب و ته‌حقیق و به‌ تاییه‌تی زبانی کوردی و نه‌وانه‌ بوو و بی شک ره‌نگه‌ ناوی نه‌بی به‌لام نه‌گه‌ر نه‌تیم یه‌کیک له‌ دامه‌زینه‌رانی کۆمه‌له‌ی ژیکاف بووه‌ یه‌کیک له‌ نه‌فرا‌دی فه‌وقولعه‌ده‌ مونه‌سیر و خۆش نی‌جساسی کۆمه‌له‌ی ژیکاف بوو وه‌ له‌ سه‌ته‌ی گه‌ره‌کیشدا خه‌نک خۆشیان ده‌ویست حیسابیان له‌ سه‌ر ده‌کرد، ده‌گه‌ڵ نه‌وه‌شدا که‌ نی‌سانیکی فه‌قیر بوو به‌لام توانیبوو ژبانی خۆی به‌ شی‌وه‌یه‌ک ته‌نزیم بکا که‌ نه‌و ده‌می بو‌ نی‌مه‌ جالب بوو. نه‌و ده‌می له‌ که‌م مالا‌ن کوری خوینده‌وار و نه‌وانه‌

هه بوو، کوره کانی وی هه رتکیان خوینده وار بوون و دوایش هه رتکیان بوونه مامۆستا هه ر له قوتابخانه ی " گه لایوژ"، یه کیکیان کوری گه وری به ناوی مه مه ده ده گه ل نه و عیده خوینده کاره که نیردران بو باکو ده گه ل نه وانیش چوو به لام باش نه زانه به عیله تی نه خوشی بوو یا به عیله تی دته نگه و دووری له کوردستان بوو وهکی نه وانیدیکه نه یه توانی تا ناخر به یینیته وه، زووتر گه رایه وه یانی هه ر له ده وری کۆماردا گه رایه وه و دووباره ده رس کوته وهی له مه درسه ی " گه لایوژ" دریزه دا. نه وهنده نه و بنه مائه پاک و خاوین بوون وه خوش هه ست بوون و نه وهنده عه لاقه یان به کۆماری کوردستان بوو که دوای ماوه یه کی سال، سائوئیوی هه ر سیکیان به داخه وه به ته رتیب فه وتیان کرد و له نیو نیختیرامی خه لکی مه هاباد دا له گۆرستانی مه لا جامی به خاک نه سپیردران. وه ده واقعتدا ده کری بلین یه ک مه جموعه له ئینسانی خاوه ن هه ست ده و مائه دا بوون که هه موویان له ماوه یه کی که مدا نه مان و یا بلین به قه ولی نه و دم ده کوترا له مه راق و که سه ریکی زۆر که له تیکچوونی کۆماری کوردستان بو وان هاتبووه پیتشی دیقیان کرد. نه وه ته عبیری خه لک بوو منیش له سه ر نه و بره وایه م چون ئیشتیاق و عه لاقه که م زۆر له وه زیاتر ده دیتن که بتوانن نه و رووداوه دته زینه ته حه مول بکه ن.

نه میر هه سه نه پوور: فه قییه تی نازانی له کوئ کرد بوو؟

جهیل گادانی: نه من باشم له بیر نییه ده واقیعدا چونکوو نه و سین و سائیکی ئی گوزه را بوو. نه و ده می زه مانی کۆمار حدووده ن شیت و شیت و پینج و نه وانه بوو.

نه میر هه سه نه پوور: مه لایه تی نه ده کرد؟ لیبای مه لایه تی و نه وهی ده به ر نه ده کرد.

جهیل گادانی: نه خیر مه لایه تی نه ده کرد، لیبای عادی ده به ر ده کرد و که وا و پاتۆل و من وینه یه کیشم هه یه هیوادارم بتوانم نه و وینه یه هه ر چه ند عه له زاهیر نه وهی له بیرمه به پیژمه یه که وهیه، کراسی ده به ر دایه به لام ده نیو مه جموعه یه ک له مامۆستایان نه و زه مانی مه درسه ی " گه لایوژ" که تفهنگی برنوشیان به ده سته وهیه نه غله بی مامۆستاکان و دوو له کوره کانی خوشی له ویدا هه ن. وام له بیره که سه یه د مجیدی نی نیزامیش که نه و زه مان مامۆستا بوو و هه ر له مه درسه یه ده رسی ده کوته وه وه ختی خوی مامۆستای منیش بوو بو ده رسی کوردی، یه کیک له مامۆستاکان بوو نه ویشی هه ر تیندایه، مه جموعه یه ک نه فرادی دیکه که رهنگه نه من نه چه وه سه ریان. نه من نمونه یه کم له وه عه کسه داوه به کۆمه تی کورد له نه نده ن، پیرار، نه گه ر مابئ نه من حه تمه ن بو تان ده نیترم، نه گه ر نه شم مابوو هیوادارم له ریگه ی نه وانه وه که حه تمه ن وینه یه کیان له کنه، که دابوومنی گۆفاریکیان هه بوو تیندا چاپی بکه ن، نازانه چاپیان کردوو یان نا، ئومیده وارم به ده ستی ئیوه بگا که لکی ئی وه ریگرن.

نه میر هه سه نه پوور: زۆر مه منوون. جا کاک جه لیلی ده کری که میک وردتر باسی مه لیمه کان کی بوون؟ نه گهر له بیرت بی خویندکاره کان کی بوون، چۆنیان درس ده کوت و له کوئ داده نیشتن له مائ؟ له سه ر عهرزی داده نیشتن، ته خته ی ره شوو هه بوو، کاغه زوو چۆن بوو، نه و شتانه. چون نه وانه هه چی دیاره، نه من که هه ر نه مبهیستبوو شتی وا. پیشم وا نییه تا نیستا به نووسراو کهس نووسییتی. هه رچی وه بیرت بی له و بابه تانه وه.

جه لیل گادانی: منیش وهک نووسراوه ته نه ا له رۆژنامه ی کوردستاندا وهک نووسراوه نه وه م چاو پی که وت. نه ز قه زا بو خوشم موته وه جی نه بووم براده ریک که پیش من نه و ژماره ی خویندبووه وه که ۱۳ ژماره یه کمان وه ده ست که وتوو له ۱۹۸۴ له پاریس، موته وه جیهی نه وه ی ببوو و نیشاره ی پی کرد. به شوخی نیستینادیان به وه ش ده کرد که نه من زۆر قه دیمیترم له وه ی که بوخوم پیتم وایه، ده یانه ویست سینی من به نه نه سه ری به لام واقعییه ت نه وه بوو نه من نه و ده می قوتابی بووم به لام شته کانم له بیر ماوه؟

نه میر هه سه نه پوور: چهند سائ ه بووی نه و ده می؟

جه لیل گادانی: من نه و ده م ته قریبه ن چاره ده سائ ه بووم، له ته نیسی نه و مه درسه دا ۲۴ [ی هه تاوی] ته قریبه ن چاره ده سائ ه بووم. چاره ده و شتی و وه روویه مه رفته نه مه له هه ساریکی زیادی لای مائی خۆمان نه و ده م که بلین به بنهستی نه ییووبی دوایه ده ناسرا، مائ ه سه یید ره حمانی نه ییووبی و حاجی سه یید ره جیمی نه ییووبی ددانساز و نه وانه بوون بنهستی بوو نییه له وئ دوو ده زگا خانوویه ره مان بوو ده زگایه ک بو خۆمان تییدا داده نیشتن، ده زگایه کیش هه ر له په نای وی هه بوو که زۆر شتی به خۆیه وه دیوه نه و خانووه. وه ختی خۆی چون خانوویه کی مه زبووت و جادار و پر وه تاغ بووه، نه میر عه شاییری زه مانی ره زا شای تییدا بووه، دواپی شه خسیاتی وه کوو مه لا مسته فا و شیخ سوله یمانی بارزانی و نه وانه ی تییدا بووه، سه ییدی زه مبهیلی تییدا بووه، نازانم نه گه ر مه مه د له بییری بی [مه به ست له مه مه دی گادانی یه که له دانیشتنه که دا بووه. ح.ق] ره نگه خه لکی دیکه شی تییدا بوو بی.

مه مه د گادانی: حاجی مه مه د ناغای نیندرقاشی نه من پیتم وایه ده بی حاجی مه مه د ناغای شیخالی بی. ح.ق]

جه لیل گادانی: به ئی نه وانه، به نیستیلح هیندیگ گه وه مال ده یانگرت، ره نگه نه و ده می هه م نیجاره که ی گران بوو بی و هه م بیله خه ره نه و گه وه مالانه جیگاورینگایان ده ویست، به لام نه و هه وشه دا نییه دوو هۆده مان به ر که وتبوو، دوو هۆده یان دابوینی و بام که هه ر وا نیشتیاتیکی تاییه تی به کاروباری نیشتمانپه ره وه ی و نه وه هه بوو و نه ندای کۆمه له ی ژیکاف

بووه و دوایه‌ش نه‌ندامی حیزبی دیمۆکرات بووه پیشکەشی کرد بوون کوتبووی ئیوه نییه‌تیکێ و خێروو هه‌یه له‌ سه‌ر ئه‌وه‌ی مه‌حتهل مه‌بن جی نییه ئه‌و جی. وه‌ ده‌و دوو هۆده‌ی دا بوون و دوایی قوتابیه‌کان زیاد بوون، عه‌رزت ده‌که‌م گۆیستمانه‌وه‌ بۆ کووچه‌یه‌کی سه‌ره‌وه‌تر که ئیستا بووه‌ته ئه‌وه‌ئێ هه‌شت میتری نه‌گه‌ر له‌ بیرتان بێ له‌ مه‌هابادی ئه‌وه‌ئێ هه‌شت میتری مائه حاجی سه‌ید عه‌بدولای ته‌ها زاده، هه‌وشیکی فه‌رعیان هه‌بوو جگه‌ له‌ هه‌وشی ئه‌سلی خۆیان، ئه‌و سێ چوار وه‌تاغی هه‌بوو چووینه ده‌و هه‌وشه‌یه‌وه‌ و هه‌تاوه‌کوونێ ته‌بدیل بوو به‌ مه‌دره‌سه‌ی رۆژانه هه‌ر ده‌و هه‌وشه‌ دا بووین و زۆریش خاتراتی بلێین خۆش و ناخۆش به‌ تیکرا له‌و ده‌وره‌ له‌ قوتابخانه‌ و له‌ مه‌دره‌سه‌ هه‌مانه‌ پێم خۆشه‌ ئیشاره‌ بکه‌م که ئه‌مه‌ له‌و ده‌وره‌ له‌ قوتابخانه‌ی نه‌یتی عه‌کسیکه‌مان هه‌بوو مه‌جموعی قوتابیه‌کان به‌ لیباسی کوردیه‌وه‌ کیشابوومان هه‌موومان و دیار بوو له‌ مائه هه‌موویان رازاندبووینه‌وه‌، پشتیندی باشیان بۆ به‌ستبووین و شه‌ده‌ی قوزیان ده‌ سه‌ری هالاند بووین و له‌ ده‌ورو به‌ری باغی سیسه‌ له‌ سه‌ر چۆم و نه‌وانه‌ عه‌کسیکی زۆر جالبمان هاویشته‌بوو داواشم لیکرد ئه‌و قه‌ده‌ره‌ی له‌ کاک عه‌لیی قازی کوتم کاک عه‌لی وه‌ختی خۆی نه‌تۆ ئه‌و عه‌کسه‌ت له‌ من وه‌رگرت به‌ نه‌مانه‌ت پیاوی چاک به‌ ئالبۆمه‌کانت ته‌مه‌شا که نه‌گه‌ر ماوته ئه‌و عه‌کسه‌م ده‌یه‌وه‌ ئه‌وه‌ بۆ من زۆر قیمه‌تییه‌ کوتی وه‌لا ده‌گه‌ریم نه‌گه‌ر بێ به‌ چاوان. به‌لام پێم وا نییه له‌ کنه‌ مابێ، وه‌بیرم دێ چ عه‌کسیکت داوم زۆریش قیمه‌تی بوو، به‌لام ئیمه‌ زۆر که‌وتووینه به‌ر په‌لامار ئه‌و عه‌کسه‌ ره‌نگه‌ نه‌مابێ. زۆری ته‌مه‌شا کرد بوو خولاسه‌ ئه‌و عه‌کسه‌ نه‌ماوه به‌ داخه‌وه‌ ئه‌و عه‌کسه‌ له‌ به‌ین چوو عه‌کسیکی جالب بوو بۆ من. وه‌ ئه‌و ده‌می قوتابخانه‌ دیاره‌ له‌ مه‌دره‌سه‌ی عادی میز و سه‌نده‌ئێ و ئه‌وه‌ هه‌بوو، مه‌دره‌سه‌ی ده‌وله‌تی به‌ ئیمکاناتی ده‌وله‌تییه‌وه‌ به‌لام دامه‌زرینه‌ری ئه‌و مه‌دره‌سه‌یه‌ ده‌ واقیعه‌دا هه‌موو بۆخۆیان رووت و ره‌جال بوون ئه‌وه‌یان ده‌ حه‌قیقه‌تدا بۆ نه‌ده‌کرا که میز و سه‌نده‌ئێ و شتی واکه‌رن له‌ بیرمه‌ له‌ به‌ره‌ و مه‌ره‌ و شتی واکه‌رمان وه‌رده‌گرت و داده‌نیشتین به‌لام دوایی که گۆیستمانه‌وه‌ بۆ مائه حاجی سه‌ید عه‌بلأ له‌و ئێدی میز و شتیان بۆ کری بووین و مه‌دره‌سه‌که‌مان ته‌یارتر بوو. به‌ئێ ته‌خته‌ سیامان هه‌بوو له‌ عه‌رز داده‌نیشتین و گێجیتمان بۆ خۆمان دروست ده‌کرد بۆ وه‌ی مامۆستاکانی مه‌دره‌سه‌ی رۆژانه‌ هه‌ر نه‌که‌نه‌وه‌ که گێجمان له‌ مه‌دره‌سه‌ی وان هیئاوه‌ له‌ سه‌ر ئه‌وه‌ش لیمان بده‌ن ته‌نبیمان بکه‌ن. وه‌ له‌ ئیمکانیته‌کی زۆر که‌م ده‌ واقیعه‌دا که‌لکه‌مان وه‌رده‌گرت به‌لام نه‌زیه‌س عه‌لاقه‌ هه‌بوو ده‌ به‌ینی هه‌موو قوتابیه‌کاندا بۆ زبانی کوردی ده‌ ماویه‌کی زۆر که‌مدا ئیمه‌ خویندن و نووسینی کوردی فێر بوون و ئه‌و ده‌م هیندیک موجه‌له‌ و شتی واکه‌ر که‌م و زۆر ده‌رده‌که‌وت یه‌ک له‌ وان "گه‌لاویژ" بوو که ئیمه‌ش ئیدی ورده‌ و فێر ببووین ده‌گه‌ئێ ناشنا ببووین بۆیان ده‌هیناین و قه‌ته‌عاتی نه‌ده‌بێ و شتی وامان لێ ده‌خویندنه‌وه‌ و شتیه‌ره‌کانمان ده‌خویندنه‌وه‌ و هیندیکیشمان له‌به‌ر ده‌کردن.

نه‌میر هه‌سه‌نپوور: کتێبێتان نه‌بوو له‌و کتێبه‌ ده‌رسیانه‌ی له‌ عێراق چاپ ده‌بوون؟

جه‌لیلی گادانی: نه‌خێر، ئه‌مه ئه‌و ده‌می وا بزانه کتییی ده‌رسی ئه‌گه‌ر له عێراقیش بووی، نازانه ده‌قیق ئه‌و ده‌می له عێراق بووه به‌و شیوه یان نا.

نه‌میر هه‌سه‌نپوور: هه‌بوو به‌ئێ

جه‌لیلی گادانی: به‌لام ئه‌مه شتیگمان له‌و کتییانه نه‌بوو نه‌خێر، هه‌ر له قه‌ئهم و کاغه‌ز ئه‌ستیفاده‌مان ده‌کرد و گو‌فاره‌کانیش ئه‌وه‌ی که ده‌هات به‌ تایبه‌تی هه‌ندیک له‌ مامۆستاکان له‌ خانه‌واده‌هایه‌کی موسه‌قه‌ف و ئه‌هلی موتاله‌عه و شتی وا بوون ده‌وره‌ی که لایه‌نیه‌کان هه‌بوو ژماره به‌ ژماره ده‌یانیه‌نا، له هه‌ر ژماره‌یه‌ک هه‌ندیک شتیان پێ ده‌کوئین ئه‌مه‌ش ئه‌ستیفاده‌مان لێ ده‌کرد. مامۆستاکانی ئه‌و ده‌می...

نه‌میر هه‌سه‌نپوور: ببوره پێش ئه‌وه‌ی بچینه سه‌ر ئه‌و باسه‌ی "نیشتمان" چی یا "دیاری کۆمه‌له‌ی ژ - ک. بۆ لاره‌کانی کورد" ئه‌وانه‌و هه‌بوو؟

جه‌لیلی گادانی: ئه‌وانه دهر ده‌که‌وتن به‌لام ئه‌وه‌ی واقعییه‌ت بێ ره‌نگه ئه‌مه ده‌ سینیکی دا نه‌بووین که بتوانین له‌وانه ئه‌ستیفاده، به‌هره‌ی سیاسی وه‌رگه‌ڕین به‌لام من "نیشتمان" م دیوه و هه‌ندیک شتیام له مه‌فته‌عیگدا لێ خۆیندوووه‌ته‌وه.

نه‌میر هه‌سه‌نپوور: به‌لام ئه‌وه‌ی له مه‌درسه‌ی دا له‌وه‌ی که لکیان وه‌رنه‌ده‌گرت؟

دانیشه‌توان له راسته‌وه: ۱- مه‌جیدی کۆچه‌ری ۲- ته‌های موکری ۳- خه‌لیلی عه‌سکه‌ری ۴- قاسمی خوسره‌وی ۵- مه‌مه‌د سادقی شه‌ره‌فی ۶- جه‌مه‌ده‌مینی مورادیان ۷- جه‌لیلی گادانی ۸- مه‌مه‌دی سوئانی.

پاره ستاوان له راسته وه: ۱- فه تتاح چاوشیت (پاس - ۱۵) ۲- قادری شینکی ۳- سهید سمایی له یوووبیان ۴- محمه د ۵- سهید عوبهیدیلا له یوووبیان ۶- سمایی ساحب ۷- محمودی نابهندی ۸- عه بدولای زه هاوی ۹- عومهری شهنگه یی ۱۰- ته های سماییلزاده ۱۱- خه لیلی گادانی، مه دره سه ی گه لاویژ

جه لیل گادانی: له مه دره سه ی با، له هیندیگ شیعر و نهوانه یان که لک وهرده گرت که زۆرتر ده گه ل زهوقی ئیمه و ده گه ل سین و سائی ئیمه جوور ده هاته وه له بهرمان ده کرد و وه کوو کۆنفرانس بۆ باقی قوتاییه کانمان ده خوینده وه که راش بیین که بتوانین له هیندیگ جیگا و شوین قسه بکهین شیعر بخوینینه وه و نهوانه که من نهو زه مانه یه کیگ لهوانه بووم که له زۆر کۆر و کۆمه ئی بلیین سه رتر له سه تخی خۆمان، له سین خۆمان که له بهینی نه ندامانی ژک و نهوانه دا پیک ده هات ده جووین.....

نه میر هه سه نه پوور: ده ی مه لیمه کان کۆ بوون؟

جه لیل گادانی: مامۆستا کان نه وه ی له بیرمه خاله مه لا بۆ خۆی بوو، سهید عوبیدیلا له یوووبیان بوو.

نه میر هه سه نه پوور: سهید عوبیدیلا بۆ خۆی موحه سیل بوو؟

جه لیل گادانی: سهید عوبیدیلا موحه سیل بوو له ده بیرستان ده خویند، وا بزانه کلاسی ۳-ی ده بیرستان بوو نهو زه مان. ده بیرستانیش له جیی مه شهووری ماله وهره هرامی دا بوو که پیش نهو زه مانیش قه ده ریک مائی شیخ نه حمه دی بارزانی بوو. چونکه نه مه که چووینه ده بیرستانی هه ر له ده وری کۆمار دا ده بیرستان گویزابه وه وه بۆ ساختمانی دارایی، ساختمانیکی کولاهه رهنگی هه بوو له وئ ده و ساختمانه ی دا بوو که هه ساره که شی زۆر گه وره بوو، دار و دره ختیکی زۆری هه بوو دوایه بوو به ده بیرستانی محمه د ره زا شا و بزانه. نهو ده می نهو پشتی وئ ته قریبه ن کاول بوو، دهشت و که لاوه و ته په و مه په و نهوانه چه ند ساختمانی قه دیمی لئ مابوو ئی ده وره کانی پیشوو ئاوه دان نه بوو، نه مه نهو ده بیرستانه مان ده خویند، به لام نهوان لهو ساختمانه یان ده خویند که دوایی وهره هرام و پیش وهره امیش شیخ نه حمه دی بارزانی دوای وه ی که هاتنه وئ ده ویدا دانیشتبوون. یهک دوو تیناتریش که نهو ده می ده بیرستان بوو هه ر لهو هه ساره درا و بۆ یه که م جار من لهو سه رده مه دا ده گه ل تیناتر ئاشنا بووم و گرووه یکی تیناتله باکو را هاتبوو و نهوان شتیکی فه و قوعاده جالییان نیشان دا..

نه‌میر هه‌سه‌نپوور: به‌ تورکی؟

جهیل گادانی: به‌ ئێ به‌ تورکی و دواییش گرووهیکی هونه‌ری له‌ ته‌وریز را هاتبوون. له‌ دوو مه‌رحه‌له‌ دا نه‌من به‌ش به‌حالی خۆم زۆرم هه‌ز ئێ کرد، زۆرم پێ خۆش بوو، جا ره‌نگه‌ تێی نه‌گه‌یشتبم له‌ مه‌فاهیمی که‌لیمه‌کان چون ئه‌و ده‌می تورکیم نه‌ ده‌زانی نه‌مه‌ما بۆم شتیکی جالب بوو، به‌ تیناتریشیان ده‌گوت ته‌یاتوور. چون هیندیک که‌لیمه‌ هه‌یه‌ که‌ ده‌گۆردی به‌ گۆیره‌ی سه‌لیقه‌ خه‌ڵک و وانه‌ که‌ کابرای ساحیبی هه‌ر ناشیناسیته‌وه‌ که‌لیمه‌که‌ی. به‌لام دواي ئه‌وه‌ که‌ هیندیک له‌ هاونیشتمانانی کوردستانی دیوی گه‌رمیان هاتن بۆ ئه‌وی به‌ تایبه‌تی له‌ سه‌ره‌تای به‌ره‌و تیکشکانی شوێشی بارزانی و دواي ئه‌وه‌ی که‌ بارزانییه‌کان هاتن مامۆستاکان زیاتر بوون، هه‌ر له‌و مه‌دره‌سه‌ی شه‌وانه‌ دا من باشم له‌ بیره‌ "عوسمان دانیش" ی ره‌حه‌متی، نووری ئه‌حه‌مه‌ ده‌ها، مامۆستا محه‌مه‌د توفیق وردی ئه‌وانه‌ ده‌رسیان پێ ده‌کوئینه‌وه‌ که‌ دواي بوونه‌ مه‌لیمی رۆژانه‌شمان له‌ مه‌دره‌سه‌ی گه‌لاویژ که‌ ده‌رسیان ده‌کوته‌وه‌ هه‌ر کام له‌ رسته‌یه‌که‌دا، مامۆستای باشیش بوون ئه‌و دم موسته‌وایان زیاتر له‌ مامۆستاکانی پیشووی خۆمان بوو، موسته‌وای کوردییان. هۆیه‌که‌شی ئه‌وه‌ بوو که‌ ئه‌وان له‌گه‌ڵ کوردی و زبانی کوردی له‌ میژ بوو ناشانیان هه‌بوو که‌ بۆ مه‌ شته‌که‌ تازه‌ بوو.

نه‌میر هه‌سه‌نپوور: جا چه‌ند سه‌عاتوو ده‌رس ده‌خویندو ده‌زانی له‌ چ ساعه‌تیکی را؟

جهیل گادانی: ئێمه‌ مه‌مووله‌ن له‌ سه‌عات چوار، چوارونیوی دواي نیوه‌رۆیان ته‌عتیل ده‌بووین، نیوسه‌عاتیک به‌ رینگاوه‌ ده‌بووین تاوه‌کوونێ مه‌دره‌سه‌که‌مان به‌ نیوی مه‌دره‌سه‌ی په‌هله‌وی له‌ هه‌وه‌لی گه‌ره‌کی هه‌رمه‌نیان بلێین له‌ سه‌ر درووان له‌ خانووی میرزا سوڵتانی دا بوو هه‌تا له‌ویرا ده‌گه‌یشتینه‌وه‌ و ده‌چووین کتیب و متیبی یا ده‌فته‌ر و مه‌فته‌ری کوردیمان هه‌تده‌گرت که‌ ئه‌و ده‌می نه‌مان ده‌ویرا ببه‌ینه‌ مه‌دره‌سه‌ی رۆژانه‌ چون ده‌بووه‌ ئه‌سبابی تووره‌یی مامۆستاکانی رۆژانه‌ و هیندیک جار وه‌به‌ر کوته‌کیش ده‌کوئین نیو سه‌عاتیکمان پێ ده‌چوو له‌ سه‌عات پینج پینج و نیوی ئه‌و کات ده‌ستمان پێ ده‌کرد جاری وا بوو ده‌چووینه‌، هه‌تاوه‌کوونێ وه‌ختی نان خواردن له‌وی ده‌بووین، هیندیک جاریش که‌ ده‌رسه‌کانمان ده‌ماوه‌ دواي نان خواردنیش دووباره‌ ده‌هاتینه‌وه‌ خه‌ریک ده‌بووین، دوايی وای ئێ هاتبوو به‌ تایبه‌تی ئه‌و دم که‌ بریک مه‌دره‌سه‌که‌مان له‌ مائی ئێمه‌وه‌ و هیندیک له‌ کوره‌کان بریک دوور که‌وتبووه‌ ئیدی شه‌وانه‌ دواي نان خواردنێ ده‌چووین ته‌قربه‌ن تا سه‌عاتی ۱۱ و ۱۲-ی شه‌و خه‌ریک ده‌بووین و مه‌شغوول ده‌بووین مامۆستاکانمان زۆریان زه‌حه‌مت ده‌گه‌ڵ ده‌کیشاین و به‌ راستی دئسۆز بوون. وه‌ ئه‌من قه‌ت خاتره‌ی ئه‌و مامۆستایانه‌ی ئه‌و دم له‌ بیر ناکه‌م که‌ به‌و په‌ری دئسۆزییه‌وه‌ ده‌رسیان پێ ده‌کوئین و قیری شتی تازه‌یان ده‌کردین.

نه میر هه سه نپوور: مه حه سیله کان هیچت له بیره کی بوون؟

جهیل گادانی: به ئی موحه سیله کانم هیئدیگ له بیره. عه رزت ده کم نه وهی له بیرمه مه رحوومی عوسمانی یوسفی بوو، کاک مسته فای نه ییاسی بوو، خودا لیخوشبوو مه محمودی نالبه ندی بوو، نه وه دهسته براده ریک بووین زوریش پیکه وه نزیک بووین و زور پیکه وه گهرم بووین دوا ییش ههر به تیگرا چووین بو مه دره سه ی گه لایوئری ژۆزانه له وه مه دره سه را و له وی به خوئندی خۆمان درێژه مان دا. وه دوا ییش له ده بیرستانی به یینیک ههر هاوکلاس و هاو دهرس بووین. نه وانهم له بیره مه رحوومی کاک خه لیلی برام بوو که له من گه وره تر بوو به لام له دهرس دا ته قریبه ن له وه مه قته عه دا وه ک یه ک ده مان خوئند، سینی له سه ره وهی منیش بوو، به لام چون کوردیمان به یه که وه ده ست پئ کرد بوو ههر پیکه وه ده چووینه پیش. نه وانهم له بیره. رهنگه حافیزه م قه د نه دا له وه م زیاتر وه بیر بیته وه.

نه میر هه سه نپوور: نه و خانوبه ره ی مه دره سه ی تیدا بوو ماوه هیشتا؟

جهیل گادانی: نه و خانوبه ره ی ئیمه ده فهرمووی یا ئی مائه ته هازاده ی [نه یوو بیان]؟

نه میر هه سه نپوور: ئی ئیوه و ههر تکیان

جهیل گادانی: به ئی، وه لاهی نه و خانوانه ههر تکیان ماون به لام به ته غیراتیکی زوره وه. نه و خانوبه ی مه چون خانوبه کی زور زور گه وره بوو ئیستا وا بزانه ده نیهایه تدا ببوو به مائی سورنجداغی بو خویان شاروچکه یه کیان ئی دروست کردوو ده پازده بیست مائیان تیناوه، هیئدیگ هۆده و مۆده ی دیکه شیان تیدا ساز کردوو. خانوبه کی مائه جاجی سه یید عه بلا ی سه یید ته هاش ههر به و جووره ته غیراتی کردوو و بریک تازه کراوه ته وه و رهنگ و دیمه نی تازه تری پئ دراوه.

نه میر هه سه نپوور: عه کسوو نییه له مائه که ی خۆتان؟

جهیل گادانی: به داخه وه نه وه لا نیمانه، نه خیر.

نه میر هه سه نپوور: [له ناماده بوانی دیکه ی دانیشته که ده پرسئ]. ده ی پرسیا ری دی ئیوه نیتانه سه بارت به و مه دره سه ی؟ کاک جهیل چایه کی بخۆوه.

نه بی قادری: له مه دره سه ی ته واوی دهر سه کان ئایا ههر کوردی بوو یا شتی دیکه ش بوو یا چۆن ده کو تراوه؟

نه میر هه سه نه پوور: به ئی

جه لیل گادانی: له شه هریوهی بیسته وه هه تا وه کوو [سالی] ۲۵ که نه وه وزعه هاته پیشی ئازادیه کی بهرچاو هه بوو هه تا نه وه ده وه ی که حکومه تیش ئیعلام نه کرا بوو نه من و نه مان له کوردستانی نه وه ده می ئیبه زۆر زیاتر له نه من و نه مانی ئیستای کوردستانی عیراق بوو هه تا حکومه تیش نه بوو نه من و نه مانه که زۆر زۆر زیاتر بوو. چون به راستی نه خلاقیات زۆر بهرز بوو خه ئک قبوولیان نه ده کرد که سیک به خۆرای ته عدا به خوینی که سیک بکا و که سیک بکووژی من له بیرمه ههر له وه عالیه می بی وانیکی دا بهر له ئیعلامی کۆمار و نه وانه میرزا رهحمانی شافیعی له نیوه راستی مهیدانی کاروانسه رای شافیعی نه وه جینگای قه پانی لی بوو، وه بیرت دی؟

نه میر هه سه نه پوور: به ئی به ئی،

جه لیل گادانی: له وی میرزا رهحمانی شافیعی پیاییکی موخته ره می سابلأغی بوو نه وانه، له وی دوکه س، دوو چه رچی، دوو معامه له چی که مه عمووله ن خوری و فالان و شتی وایان ده کری و ده فروشت و نه وانه کیشه یه کیان لی پهیدا ده بی، یه کیان مه ست بووه گویا، شه ره که ش درێزه ی هه بوو میرزا رهحمانیش له حوجره ی خوی، له حوجره ی ته جار ته خانه که ی بوو دیته خورای وه ساته تی بکا ههر نه وه کابرا مه سته به نیوی هاشمی فه رهادی یه ک ده مانچه ی له ته پلی سه ری دا له وی کوشتی و خستی. ته واو بوو میرزا رهحمانی شافیعی مرد و خلاس بوو به لام هه سته مه سنوولیه ته که جۆرنک بوو که مترین مه جال به قاتل نه درا فه وری له کووچه و کۆلان و نیو بازار وه دووی که وتن پاش دوو سن سه عات کابرایان له مائیکی گه ره کی "خری" دیته وه، که گه ره کی خوشیان بوو بریک له سه ره وه تری مائه خویان و ههر له وی فیلمه جلیس کوشتیانه وه. کابرا نه ییده توانی ته عدا بکا و خه ئک بکووژی و ته جاوهز به حقوقی خه ئک بکا. واقعییه ت نه وه بوو.

هه سه ن قازی: کاک جه لیل له پیش وا بزانه راگه یانندی کۆمار له مه هاباد کابرایه ک ده کووژی که وا بزانه ته جار ته ی کردووه به نیوی غه فووری مه حموودیان

جه لیل گادانی: پیش جه ره یانی کۆمار نه بوو، ده جه ریانی کۆمار دا بوو.

له رانییه دا داده‌نیشان. پێراره که من گه‌رامه‌وه له سه‌فه‌ری ده‌ری کۆتیا و له‌لام مام قادر نه‌میری خودای کردووه، نه‌ماوه مام قادر.

هه‌سه‌ن قازی: مام سه‌عید

جه‌لیلی گادانی: به‌ئێ مام سه‌عیدی هه‌مه‌ قاله‌ی که به‌ مام قادر ناسرا بوو له‌ عێراقی. ته‌سادوفه‌ن ده‌و جه‌ره‌یانی وانیکیش دا کورێکی شه‌هید بووه، له‌ جه‌ره‌یانی شه‌ری ئیسلامی و یه‌کیتی دا کورێکی شه‌هید بووه وام گوی ئیبووه دئشاد بیت. دئشاد کورێکی بالا به‌رز بوو چله‌وکه‌بابی و نه‌وانه‌شی هه‌بوو دوو جاریش هاتبووه لای مه‌ بو جێژنه پیرۆزه و شتی وا. وام بیست، نه‌و ده‌بێ شه‌هید بووبێ نه‌من وه‌م زانی خوسره‌وه چون به‌رپرسی یه‌کیتییه له‌ رانییه فکری خوسره‌ویم کرد، به‌لام گویا نه‌و ده‌م خوسره‌و له‌وی نه‌بووه، هه‌مه‌ سوڵتان شه‌هید بووه.

نه‌بی قادری: نه‌وه بابی خوسره‌و و نه‌و وانیک، نه‌و کابریان ده‌کوته؟

جه‌لیلی گادانی: به‌ئێ به‌ئێ، خوسره‌و کوری چکۆله‌یه‌تی، سه‌میل کوری گه‌وره‌یه‌تی.

نه‌میر هه‌سه‌نپوور: جا کاک جه‌لیلی بگه‌رینه‌وه سه‌ر نه‌و پرسیاره‌ی که کاک نه‌بی کردی که موخته‌وای ده‌سه‌کان چ بوون؟

جه‌لیلی گادانی: وه‌لاهی موخته‌وای ده‌سه‌کان ده‌ حه‌قیقه‌تدا پێچگه‌ له‌ زبانی کوردی زۆتر له‌ سه‌ر مه‌سه‌له‌ی تاریخی کورد و عه‌ره‌که‌ی کورد بۆیان باس ده‌کردین، نه‌وعیک ته‌شریحی کوردایه‌تی و بزواندن هه‌ستی کوردایه‌تی ده‌ ناو ئییه قوتابیه‌کاندا بوو زۆر باش له‌ بیره ئییه نه‌و ده‌م له‌ ریگای نه‌و مامۆستایانه‌وه ده‌گه‌ل شوێنی بارزان که هاتبووه پێشی ناشنا بووین، باسی نه‌وه‌یان بۆ ده‌کردین، خه‌به‌ره‌کانیان بۆ ده‌گیرینه‌وه نه‌وه‌ی که ده‌یان بیست. وه‌ هه‌ر وه‌ها به‌رانه‌به‌ر به‌ کورد و هه‌ر زۆر و سه‌مه‌یک که له‌ کورد کراوه زۆر باسیان بۆ ده‌کردین ده‌ حه‌قیقه‌تدا ده‌کرێ بلیین ئییه زیاتر له‌ زه‌رفیه‌تی خۆمان شتی تازه‌یان پێ ده‌کوئین، شتی تازه‌ فێر ده‌بووین چونکه ئیستیه‌دا دیشمان هه‌بوو، عه‌لاقه‌شمان فه‌وقولعه‌ده پێی بوو زۆریه‌ی زۆری، ساڵه‌ی ساڵ وه‌کووه نه‌قش در می‌شکماندا مابوووه، ره‌نگه ئیستاش هیندیک شتمان هه‌ر ئی نه‌و ده‌می بێ که ده‌ زه‌نمان دا ماوه. نه‌و شتانه ده‌و چوارچیه‌ دا زۆتر.

هه‌سه‌ن قازی: نه‌من پرسیاریکم هه‌بوو

نه میر هه سه نه پور: به ئی فهرموو

هه سه نه قازی: له باسیگمان له گه ل خانمیک که هیندیک رووداوکانی نه و زهمانی له بیره باسی نه وهی ده کرد که وا بزانه دیسان پیش ته شکلی کۆمار بووی که چند که سیک جارنیک پیشه وایان ته هیدید کردوو به ده مانچه، چونه پیش ماله که ی یهک له وانه " باقی هه سه نه شهل ". نه تو هیج شتیکی وات بیستوو؟

جهیل گادانی: من نه مبیستوو که شتیکی وا به رانه به پیشه وانه و بنه ماله ی پیشه وانه کرا بی به لام " باقی هه سه نه شهل " ئینسانیکی زور خوش نیو و فلان و نه وه نه بوو بریک گویا شه پاره تی خوی هه بووه نه ممان ده عهینی حاندا کابرایه کی نازا بووه فکر ده که مه وه نه وانه تپییک بوون فه و قولعاده موته عه سبب سه بارت به مه سه له ی ژیکاف، کۆمه له ی ژیکاف وه عه له لخصوس به دوا ی نه وهیدا که مه سه له ی مه و جوودیه تی حیزب ئیلام کرا و بوو به حیزبی دیموکراتی کوردستان، تا نه وه ده می ئیرانیسی ده گه ل نه بووه موته قه، هیندیک هه ساسیه تیان هه بوو پینان وا بوو که نه وه خزمه ت به میله تی کورد نییه و کۆمه له ی ژیکافه که ده توانی ریبازی نه سل میله تی کورد بی و ده توانی میله تی کورد نه جات بدا. بۆیه به عید نازانم شتی وا کرا بی به لام من شه خسه ن نه مزانیوه نه وه باقی هه سه نه شهل یا که سانیکی دیکه بوون چونکو پیشه وانه قه در و قوربی تاییه تی خوی هه بووه و نه وهی که که سیک بییه وی ئیحیانه ن بی ئیحترامی پی بکا زور به عید ده زانه.

هه سه نه قازی: باشه له رۆژی دووی ریبه ندان نه وی چند که سیک که قسه یان کردوو مه سه له ن له وانه خودالیخو شبوو میرزا محهمه د نه مینی موعینی به نیو باسی چند که سی کردوو که نه وانه خائینن و نه وانه. هه تهن به ریزیش بیستووته که کۆمار ته شکل بووه چند که سیک وه کوو جاسوس به شاریدا گێرداون له وانه محهمه د فاروقی. شتیکی وات وه بیر دی؟

جهیل گادانی: به ئی زور چاکم وه بیر دی. رهنگه بۆ خوشم به حوکه می ئیحساسی نه وه ده می به شی خۆم تی هاویشتی.

هه سه نه قازی: نه وه چون بوو جه ره یانه که ی؟

جهیل گادانی: عه رزم به جزور له سه ره مه سه له ی نه وه ل که فه رموتان، پرسیاره که تان باش له بیرم نییه.

هه سه نه قازی: پرسیار نه بوو نه وهی که له رۆژنامه ی کوردستان دا هاتوو چند که س له قسه کانیان دا باسی چند که سیان کردوو بۆ نمونه عه لی ناغای حاجی ئیلخانی.

جه‌لیلی گادانی: ئەمن له بیرم نییه که باسی ئەشخاس به‌و شیوه کرابێ. چون من وه‌کوو قوتابییەک له سان و رێژه‌که دا به‌شارد بووم، یه‌کیک له‌و رۆژه تاریخیانەی ته‌مه‌نم بووه.

نه‌بی قادری: ده‌و کتیبه‌دا هاتوو، ئیستینادی پێ کراوه مه‌نزووری کاک هه‌سه‌نی ئەوه‌یه!

جه‌لیلی گادانی: جا ئەوه نازانم ئەگه‌ر سه‌نه‌دی زیندوو هه‌بێ، به‌لام به‌رخوردیکی ناحه‌زی دیکه هاته‌ گۆڕی ئەو رۆژی که دواییش هه‌ر په‌نگی داوه به‌ داخه‌وه ئەویش ئەوه بوو ده‌گه‌ڵ ئەوه‌ی که قازیی محه‌مه‌د ئەو ده‌م کاندیداتۆری ره‌ئیس جمه‌ووری بوو حاجی سه‌ید عه‌بدوڵا ئەفه‌ندیش له‌ لایه‌کی دیکه‌وه مه‌ته‌رح بوو وه‌کوو کاندیداتۆری. ئەوه له‌ لایه‌کی که بیه‌خه‌ره پێشه‌وا قازی له‌ لایه‌ن حیزبه‌وه پێشه‌هاد کرا بوو و بوو به‌ ره‌ئیس جمه‌وور، به‌ینی هه‌رکیه‌کان و مائه‌ حاجی سه‌ید عه‌بدوڵا ئەفه‌ندیش له‌ سه‌ر مه‌سه‌له‌ی هیندیگ م‌لک و زه‌وی و زار و فلان و ئەوانه‌ کیشه و هه‌لایه‌ک بوو له‌ مه‌نته‌قه‌ی مه‌رگه‌وه‌ی. ئەو کیشه په‌نگی دابوووه ناو ئەو رۆژه. له‌و رۆژه دا خوب واقعیه‌ت ئەوه بوو حاجی سه‌ید عه‌بدالا ئەفه‌ندیش له‌ مه‌هابادی زۆر خۆشه‌ویست بوو، بێشک، هه‌تا سه‌له‌ی ساڵ دواتریش ئەگه‌ر ده‌هات من له‌ بیرمه‌ بۆخۆشم چه‌تتا ده‌چووم به‌ سه‌دان که‌س به‌ پیریبه‌وه ده‌چوون تا پردی به‌رده‌زه‌ردی هیندیگ وه‌خت تا قه‌راغ به‌حر و ئەوانه‌ش. له‌ویدا هیندیگ له‌و ماجه‌رایه ئیستیفاده‌یان کرد و ویستیان قه‌زیه‌ی شه‌خی هیندیگ تیکه‌لاوی مه‌سه‌له‌ی سیاسی بکه‌ن و هیندیگ پێیان وا بوو که‌ غه‌در له‌ حاجی سه‌ید عه‌بدالا ئەفه‌ندی کراوه ئەو ده‌بوو به‌ حوکمی ئەوه‌ی که پێشتر قوربانپیان داوه، خانه‌واده‌یه‌کی موباریز بوون و ئەوه بوون و ئەوه بوون ببێته ره‌ئیس جمه‌وور وه‌ لیاقه‌تی ویه و حه‌قی ویه. هیندیگیش ته‌ببعیه‌ موشه‌خه‌سه‌ن حیزب [ی دیمۆکرات] پێی وا بووه که قازیی محه‌مه‌د ئەورۆبیتره و شاره‌زاتره له‌ باری سیاسیه‌وه و باسه‌وادتیره له‌ باری زانیاری جیهانی و ئەوه‌وه و بیلنه‌خه‌ره ئەو ئینتیخاب بووه. له‌ سه‌ر ئەو مه‌سه‌له‌ کیشه‌یه‌ک ساز بوو وه‌ زێرۆ به‌گ که ئەو ده‌می ته‌قربه‌ن به‌رپرسی هین بوو و دواییش له‌ کۆمار دا دا ده‌ره‌جه پۆدپۆلکۆفنیکی هه‌بوو، یانی سه‌ره‌نگ بوو کیشه‌یه‌کی ساز کرد و له‌وێ بێ ئیجتیرامی به‌ بنه‌مانه‌ی سه‌ید ته‌های و به‌ شه‌خی حاجی سه‌ید عه‌بدوڵا ئەفه‌ندی کرد، ئەوه نازورده‌گیه‌کی زۆری خاتری بۆ مورید و مه‌نسووب و دۆستانی حاجی سه‌ید عه‌بدوڵا پێک هینا که هات ببێته مه‌وجیبی ئەوه که شه‌ریکی قورس له‌وێ له‌ به‌ینی ئەو دوو لایه‌نه ساز بێت. به‌ خۆشیه‌وه عاقل پیاوانی ئەو ده‌می پێشی قه‌زیه‌که‌یان گرت و نه‌یانیه‌شت. ئەوه‌ی ئەمن له‌ بیرمه‌ خه‌نک گه‌راپوووه مالانیش چون جه‌ماعه‌تیکی یه‌کجار زۆر هاتبوون بۆ ئیعلامی کۆماریش و به‌شاردی له‌و رۆژه دا وه‌ به‌شی زۆری میوانه‌کانیش به‌ سه‌ر مالاندا دابه‌ش کرابوون. ده‌ نیو ئەو مه‌جموعه‌ پیاوانه‌ دا له‌ مالان به‌حس بوو، ئیمه‌ش تیعدادیک میوانمان هه‌بوو که حه‌ق به‌ زێرۆیه، یا زۆرخراپ ده‌لی، زێرۆ پیاویکی شه‌رووره و فلان و ئەوه‌یه حه‌قی نییه شه‌ر ساز کا تازه کۆماری کوردستان دامه‌زراوه چون ده‌بی شه‌ری تیندا ساز بێ و له‌و قسانه. ئەو کیشه‌م ئەمن له‌ بیر و زه‌هنیه‌تیکم له‌و کیشه‌یه

هه‌یه.

نه‌بی قادری

نه‌بی قادری: ده‌ ویدا هاتووه، باسی جاسووسه‌کانیکه مه‌نزوور کۆ بوون؟

جه‌یل گادانی: به‌لام نازانم، نه‌و دوو جاسووسانه ئیستا ده‌چینه‌وه سه‌ریان. نه‌وه له‌ جه‌ریانی کۆمار دا هیندیگ عه‌ناسوری مه‌شکووک هه‌بوون نه‌وه واقعییه‌تیکه. له‌و کتیبه‌ی کاک عیزه‌ت مه‌لا مه‌حموودیشدا [!! مه‌حموود مه‌لا عیزه‌تیشدا] باس ده‌کری، نامه‌ی ده‌دوبه‌ده‌ل ده‌کری، که‌ فلانکه‌س ده‌گه‌ل هومایوونی ناوای ته‌ماس گرت، دوینی هاته‌ فلان جیگا و نه‌وانه. نه‌و ده‌میش نه‌و شایعاته‌ زۆر بووه به‌ تایبه‌تی له‌ سه‌ر مه‌سه‌له‌ی جه‌به‌ی سه‌رده‌شت و ئیرتیباتی مه‌نگوران و ئیرتیباتی هیندیگ نه‌فرا‌دی دیکه‌ ده‌گه‌ل عه‌ناسوری حکومه‌تی نه‌گه‌ر ئیشتیبا نه‌که‌م پیم وایه " سه‌ره‌نگ پزشکی" بوو که‌ نه‌و ده‌می به‌رپرسی پادگانی سه‌رده‌شتی بووه نه‌و زه‌مان وام له‌ بیره، له‌وی ده‌گه‌ل نه‌وه‌ی ئیرتیباتیان هه‌بووه و موکاته‌به‌یان هه‌بووه. ده‌ی کین و کین خولاسه‌ حکومه‌ت به‌ ئیتیلعاتی نه‌و زه‌مانی خۆیه‌وه ده‌گه‌ری و نامه‌ و به‌نگه‌ په‌یدا ده‌کا که‌ محمه‌دی فاروقی و هه‌سه‌نی ره‌ئیس‌ی که‌ په‌کین له‌ نا‌غاوه‌تی ده‌وری سه‌رده‌شتی بووه نه‌وانه شته‌که‌یان له‌ سه‌ر سابیت ده‌بی، گرتبوویان هینابوویاننه‌ شاری، له‌ شاریدا نه‌وه‌ی واقعییه‌ته‌ گێرایان له‌ هه‌ر تک خیا‌باناندا.

هه‌سه‌ن قازی: به‌ چ شیوه‌یه‌ک یانی؟

جه‌یل گادانی: وه‌لا هه‌ر ناوا ده‌یانگێران و

هه‌سه‌ن قازی: خه‌نگ تفیان ئی ده‌کردن؟

جهیل گادانی: به ئی به ئی، سزاکه یان نه وه بوو که خه لک تقیان لئ بکه ن وه لا نه منیش رهنگه بو خوم نه وه ده می تقم لئ کردبن. چونکه نه وه زه مانی هه ر که سیکی زبانی گه را با به رانه به به کوماری کوردستان به تاوانباریکی گه وره دهناسرا و جیی خوشی بوو. شتیکی به وه هه موو به دبه ختی وه چنگی کوردی که وتوووه کابرا هه ستی له سه ر خوینی نه وه خه لکه ی موکاته به بکا بو خه لکه که ی قاییلی ته حه مول نه بوو. له لای مرگه وتی هه باساغای را که هینایانن هه تاوه کوو بردیانه وه شه هه ربانی نه وه ده می که سه یید پییره به ره حه مت بئ ره ئیسی شه روانی! بوو، شه روانی به مه عنای شه ربانی ئیستا چون له عیراقی شه روانی شتیکی دیکه یه. هه تا وی خه لک نه وه به ر نه وه به ری خیابانی راوه ستا بوون نه وانیشیان به ویدا دینا جاری وابوو دووتفیشیان لئ ده کردن، نه تقیک.

نه میر هه سه نه پوور: دوایه به ره لایان کردن؟

جهیل گادانی: دوایه به یینیک ده زیندانی دا مانه وه. نازادیان کردن به ئی. به لام له بیرمه محه مه دی فاروقی ته بعید کرا له شار، له شار نه ما و چوو بو مه نگوران له دی "سیاقول" و نه وه ده وره به ری ده ژیا. دوا یی من له حه مه ره شم پرسی، حه مه ره شی سیاقولی کوتم کا حه مه د نه ری تیکه لای نه نگو له گه ل ناغای فاروقی چیه. کوره کوتی نه وه زه مانی که نه وه کابرایه نه وه خه تابه ی کردوو و تقیان لئ کردوو، له ترسی تفران هه لاتوووه هاتوووه دیی مه له وی ماوه ته وه ماوه به یک ناشنایه تیبه که مان نه وه رایه. حه سه نی ره ئیسی سائه ها دواتر هه ر ژیا به لام پیاونیکی خوش نیو نه بوو هه ر به ده وه ته خواز دهناسرا، به قه ولی خومان ده وه ته خوا بوو و خه لک خوشیان نه ده ویست له سه رده شتی حه تتا کوره کانیشی که مابوون، ره حمان ناغایه کیان هه بوو که دوایه ده گه ل من گیرا بوو له دوا ی سائی ۴۶- ۴۷ له فه له کولنه فلاکی. نه ویش هه ر زور ئینسانیکی زه عیف و لاواز بوو له باری بیروبوچوونی فکری و کوردایه تی و نه وانه وه.

حسه ن قازی: وه ک بیستییت له کادری به ری نه به ریدا مه سه له ی ئوپوزیسیون و جیاوازی بیروباوه ر و شتی وا هه بوو یان نا؟

جهیل گادانی: له کادری ره به ریدا من شتیکی زه قم پی شک نایه، به لام شتیکتان بو بگیر مه وه، رهنگه به زه ره ری مائه قازیانیش بئ به لام هه ر وه کوو واقعیته تی تاریخی با بیئ. مه سائییک هاتوووه پیشی هیندیگ ته بعیز و ته فاوت، حه قیقه تیش نه وه بوو هیندیگ وه خت ده ره جه ده درا گو تره. من له بیرمه که سانیگ نه وه زه مان وه کوو ره حمانی موده ریسی، وه کوو حه میدی تابانی جا کی حوکمی داوه و کی ده ستووری داوه که ببسه نه فسره ده یانه ئینا له خیابانی عالمیگ خر ده بووه وه که نه وه نه ورۆ فلان که س به ده ره جه ی سه روانی ناییل بوو. ئی نه وه دوانه م مو شه خه سه ن له بیره، نه گه ر ئیشتیبا نه که م پیم وایه ده ره ژیکیش دابوو. نه وه جو ره شتانه حه ساسیبه تی ئیجاد کردبوو ته بعیز و ته فاوت هه بوو ده زانی ئینسانی

پۆشه نیبریش مه عموولهن بۆ خۆی جوان فکر دهکاتهوه بهرامبهه به مه سائیلی ئاواش هه ساسییه تی زیاتره. محهمهد توفیق وردیش ئینسانیکی ههم شارهزا بوو له باری سیاسییه وه وه له باری ئه ده بییه وه وه ههم بیروبوچوونیکی زۆر جوانی کوردی وه کۆمه لایه تی هه بوو. له وه نه وزاعه بریک ناره حه ت ببوو شتیکی ئینتیقادی نووسیوو ده رۆژنامه ی کوردستاندا. ئیوارئ که له مه دره سه ی چۆته وه له مه سیری ریگایه ریگیان پئ گرتبوو گۆیا به ده ستووری هه مه حوسین خانئ یه ک ده ست کۆته کی موفه سه لیان لئ دابوو. ئه وه سه ره سه دایه کی زۆری لئ بلیند بوو و حه تتا هاته ئه وه راده یه ی که ئیحتیمالی ئه وه ی که مه دره سه ته عتیل بئ هاته پئشئ. به خۆشییه وه دوایی پاده رمیانی کرا و فلان کرا و قه زیه که حه ل بوو و نه گه یشته ئه وه راده یه ی. جا شتی ئاوا ده هاته پئشئ، مه ساییلی ئاوا ده هاته گۆرئ، جیی ته نه سوف بوو، به لام ئه وه شتانه چی و ئه وه شتانه ی که ئیستا ده کرین فه رقیان یه کجار زۆره.

هه سه ن قازی: کاک جه لیل شتیکی که بۆ من جیگای پرسیاره هه میسه. چونکوو مرۆف جار جار فه رزیکئ دادهنئ هه تاکوو له رووی سه نه د و به نگه روون نه بیته وه، هیندیکی زه حمه ته پیاو فه ریکئ روونی هه بئ له سه ر مه سه له که ئه ویش وه کوو پئشتریش باس کرد چلۆنایه تی بوونی کۆمه له ژیکاف به حیزبی دیمۆکراته. پرسیارئکی زیاتر ته قوییه تی ئه وه فه رزیه ی ده کا که من لای خۆم هه مه ئه ویش ئه وه یه ئه وه که سانه ی که دامه زرتنه ری ژیکاف بوون و دوایه ش که پئشه وا هاتوو ته نیو ژیکاف و بووته نه نام. وا بزانه له بوونی ژیکاف به حیزبی دیمۆکرات ئه که سه رییه ت له گه ل بوون سه به که شی ئه وه یه ئه وانئ که مه سئوولی کۆمه له ی ژیکاف بوون ده حیزبیشدا مه سئوولییه تیان بووه یا کاریان کردوو له کادری به ریوه به ری جمهووریدا جا ئه وانئ ئیستا پیاو وه بیری بئ، میرزا حوسینی زیرینگه ران، عه رزت بکه م مه نافی که رمی، سه دیقی هه یده ری ئه وانئ که ناسراون وه کوو نه نامئ دامه زرتنه ری کۆمه له ی ژیکاف. ته نیا که سیکی که له وه چوارچیوه یه دا دیار نییه که سیکه به نیوی عه زیزی زهندی، یان عه زیز ئه لمانئ. ئه تو چۆنت بیستوو، یان چۆنت له بیر هه وه شتانه؟

جه لیل گادانی: من ئه وه ی که له وه بابته وه بیستومه

[ئه واره که راده وستئ]

هه سه ن قازی: بیلیمه وه له سه ر را، پرسیاره که م ئه وه بوو له سه ر بوونی کۆمه له ی ژیان وه یان کۆمه له ی ژیانئ کورد به حیزبی دیمۆکراتئ کوردستان هه تاکوو ئیستا سه نه ده یکی موعه یه ن به ده سه ته وه نییه که بلین زۆربه گه یشتوو ته ئه وه بیروباوهره که وه بگۆردئ، له وباره یه وه زۆر شت به ده سه ته وه نییه، زۆر شت ناروون ماوه. به لام ئه وه ی که بۆ من جیگای سه رنجه ئه وه یه که زۆربه ی ئه وه که سانه ی که له دامه زرتنه رانی کۆمه له ی بوون به رده وام بوون له سه ر کار و چالاکی خۆیان له کادر و چوارچیوه ی حیزبی دیمۆکراتئ کوردستاندا. غه یری یه ک دوو که س، یه ک له وان عه زیزی زهندی و مه وریدیکی

دیکه ش دهگه پرتتهوه سهر خودالیه خوشبوو عه بدولر هه حمانی زه بیجی که نه گهرچی ده پۆژنامه ی کوردستاندا نووسراوی هه یه، له ره سمیکی کابینه دا که گیراوه نه ویش دهگه نه. و پاشان بو مه نموورییه تیک چوووه به فه رمانی پیشهوا به پیی قسه ی هیندیگ کهس که سه بارت بهو زه مانی شتیان نووسیوه له وانه که سیک به نیوی سه رله شکر زه نگه نه له کتییی خاتراتی دا. که عه ندولر هه حمانی زه بیجی، دلشادی ره سووئی، قاسمی قادری ده نیردرین بو مه نموورییه تیک دوایه ده گیرین و دوا ی دامه زانی کۆمار دینه وه و خه لک بار بوویان دهکا له مه هاباد. مه به ستم نه ویه وهک نیوه بزانیان بیستیتیتان که سی ناوا هه بووه که به ته وای دژی نه و ته غییر و ته بدیل به بووین؟ و بو هه میسه ده ست له چالاک ی سیاسی هه لگری؟ وا بزانه پرسیاره کهم روونه یا دیسان بیلیمه وه.

جه لیل گادانی: نه خیر رو نه زور سپاس. نه من به ش به حالی خۆم پیم شک نایه که نه و قه زیه بهو شیه یه له گۆرندا بوویت که جه معیکی قابیلی ته وه جو موخاله فه تی ته بدیلی کۆمه له ی ژیکافیان به حیزبی دیمۆکرات کرد بی. نه گهر که سانیکیش بووین تا نه و جیگایه ی نه من ده زانم که سانیگ نه بوون که مه شهوور بووین و نه خشی نه ساسییان بوو بی له کۆمه له ی ژیکافدا. نه وانه ی که کاراییان هه بووه، با سه وادیش بوون به شی زۆریان ده حه قیقه تدا ته نییدی نه و قه زیه یان کردوو و وه کوو فه رمووتان له جه ره یانی کۆماردا به شدار بوون و مه سوو لییه ت و به رپر سیاره تییان بووه. عه زیزی زه ندی که به عه زیز نه ئمانی ناسراوه له مه هابادی له یه کیک له مزگه وته کان که نیحتماله ن مزگه وتی سوور بووین پاش نه وه ی که نه و قه زیه نیعلام ده کری داوا له خه لک دهکا ده لئ باب به نه من موخالفی نه و نه زهره م وه من داوا ده کهم گوی رابگرن بو قسه کانم، هه یه بو خۆتان ده زانبن نه و شانتاژه له زور جیگا، به پیچه وانه ی ئوسوول ته خته نه ی ده کهن نیجازه ی ناده ن قسه بکا وه دوا ییش مه جالی نابی ئیدی قسه ی خۆی به خه لک رابگه یینی و دوا ی نه و قه زیه ش ره نگه ههر تووره بوویت و چوووه تارانی ئیدی ته قریبه ن له و ده مییه وه تا نیستا فه عالییه تی سیاسی نه کرده وه. ههر چه ند پیاو یکی به نیجساس بوو نه من چه ند جار مو لاقاتم کرده وه له ده وری ناو ره گیما له تارانی چون به کوردیکی باشم ده زانی. هیج بوغز و غه ره زکیشی ده حه قیقه تدا ده میشکیدا نه بوو بفه رمووی بوغز و غه ره زکی هه بی، فالانیکی هه بی وهک کوردیکی دل سو زیش ما هه تا ناخری به حه قیقه ت مونته ها نیمراری معاشی ده کرد لده کرد له ریگای نه وه وه! و کوردا یه تییه که شی له بیر نه بوو و تا نه و جیگایه ی نه من ناگادار بم زور ته نکیدی له سه ر نه وه بوو ده بی ده موحیتی مانی دا کوره کانی و که چه کانی حه تمه ن به کوردی قسه بکه ن و نه وه نیشانه ی نه ویه که نه و کابرایه هه سته هه بووه و هه سته خۆی له ده ست نه دا بوو. با سی مامۆستا زه بیحیت کرد نه ویش دیاره نیسانیکی به توانا بووه له باری نووسینه وه نه و کات و ده کری بلیین سه تحی زانیاری له زور نه فرادی نه و زه مانیش زیاتر بووه مه سوو لییه تی مو شه خه سی نه وه ی نه بووه به لام بی شک به پیی نه و نه سناد و مه داریکه ش که نیستا خه ریکه بلا و ده بیته وه له کاروباری سیاسییدا ده سته هه بووه یانی کاری سیاسی زۆر تر کرده وه و بو وی نه وه ش ره نگه مونا سیبتر بووین تا بی ده کاری نیزامی یا ده ره جه یه کی هه بی یا فالانیکی هه بی. بو خۆت ده زانی نه غله بی

نه فرادیك هه تتا بلین نه کادری جهوورییه تیشدا کاریان ده کرد بیجگه نه زایته کان نه غله بیان موله بهس به لیبایی نیزایی بوون نه شه راییتی خزمهت و کاتی خزمهتییان دا، به لام نهو هه ر ئینسانییکی ناوا مابوووه و هه ر بهو ده نیلهش دواي تیکچوونی کومار نهویش یه کیك نهو که سانه بوو که ناواره و ده ربه ده ر بوو هه تا نهو سالانه ی دواي عومریشی مه هابادی هه ر نه دیته وه و زور که میشی دی و دوايیش نهو به لایه ی به سه ر هات که دیتمان. نهوه نیشانه ی نهوه یه ده واقیعدا به قهولی مه شهوور شتیکی ده خویدا شک بردوو نه باری سیاسییه وه، نه گه ر مه سوو لییه تی ناشکرایی نه بووی. به لام تا نهو جیگایه ی نه من ده زانم هیئدیك موقاوه لات و وتویژی سیاسی نه سه تخی زور سه ره وه شدا ده گه ل مه سوو لین به شدار بووه.

هه سه ن قازی: نهو سه رو یه ندی ته مه نی چه نه ده بوو؟

جهیل گادانی: نهو ده می نهوه ی من نه بیرم بی حدوودی سی سال، سی و پینج سال.

هه سه ن قازی: به لام ره سه مه که ی وا نیشان نادا. نهو ره سه مه ی که چاپ کراوه وه ک ۱۸، ۱۹ سال ده نوینی.

جهیل گادانی: نه من ره سه زور به میلاک دانایم، نهوه ش نه گه ر بیکووژنییه وه نه قلیکتان بو بگیر مه وه.

هه سه ن قازی: نه خیر موشکیله نییه.

جهیل گادانی: نه من نه زیندانی قه سری..

هه سه ن قازی: بیکووژنمه وه.

جهیل گادانی: نا مه سه نه یه ک نییه. دوايی بو خوتان بیکووژننه وه نه گه ر پیتان خوش نه بوو لاتان بی. نه زیندانی قه سری را ته بعیدیان کردین نه من و کاک غه نی و به ره حمهت بی کاک عه زیزی یوسفی بردیانی تووشی پیایویکی زور باش بیوون نه ریگایه که بردینی زور عه جایمان پی راگه یشت نازادییه کی ته وای دابوینی. ده نا ژاندارمیش بوو به لام ژاندارمیکی پیاو و باش و به جور نهت بوو. مه جالی داین نه شیرازی چووینه سه ر قه بری حافزی و نازانم سه عدی و هه مووی نه وانه مان کرد، دوايی چووینه عه کاسیش عه کسمان گرت، عه کسیکی باشیان نه من کیشا بوو که نه من بوخوشم نه مرم پی موشته بیه ببوو ناوا جیل بووم. هه ر نهو عه که سه جوو بووه مائی دوايه ده یانگوت ژنه کان ته ماشیان ده کرد

هیندیگ دهگریان دهیانگوت بۆی لال بم نهو جهوانه یان ده زیندانی کردوو. ده حائیکدا نهمن قه تم وا جهوان و وا جوان خو نه دیبوو. عه کسێکم نهووی نارد بۆ کاکه ره حیمی جهوانمهردی قازی نه زیندانی قهسری بوون نهوان نیمه نه بورازجانی بووین. نووسیبوویوه جهلیل گیان وهلاهی عه کسه که تم زۆر زۆر پی جوان بوو گه یشت دهزانی جه حیل بوویوه ته وسییه شت پی ده کم نه گهر ناردته خوازینی ههر زه مانیک نهو عه کسه ی بنیره. [بۆ خو ی پی ده که نی]، ته وجو ده فهرمووی یان نا. بۆیه عه کس ناتوانی میلاکیکی باش بی، به لام نهمن وام نه بتره که حدووده ن سی سی و پینج سالی ده بوو.

نه میر هه سه نه پوور: نه بیرته کاک جهلیل که کاک ره حمان، زه بیجی بۆ ماوه یه ک گیرابی نه سابلأغی یانی نه مانی دا مه جبوور بووی بووی، ده ست به سه ر بووی و ناوا. شتی وات بیستوو؟

جهلیل گادانی: به حسیکی وا هه بووه، نه سه بارت به وی سه بارت به یه ک دوو که سی دیکه ش نه رابیته ده گه ل چه پرده ی دا بلین نهوانه تیپیک بوون نهو ده می ورده ورده خه ریکی به نیستیلاح ته رحی مه سائیلی به نیستیلاح پیشکه وتخوازنه و نهوانه و مارکسییه ت و لینینیزم و نهو جووره شتانه بوون. مه رحومی زه بیحیش نهو زه مانی به پیچه وانه ی دوایه زۆر چه پ بووه، سه دیقی نهنجیریش یه کیک نهو تیپه بووه که ههر نهو زه مان مونته قیل کرا بۆ تاران و نه دهوری کۆمار دا نه سلنه نه مه هابادی نه بوو. دوایی بیله خه ره کاری سیاسی کردوو هاتوو ته وه کوردستانی ده مه قته عیک دا، ده ش زانم که بهو شیوه شه هید کرا.

هه سه ن قازی: به لام نهو ده می که گو قاری "هاواری نیشتمان" که ده رچوو هه رنووسه ره که ی سه دیقی نهنجیری بووه.

جهلیل گادانی: به نی،

هه سه ن قازی: سه دیقی نهنجیری نه مه هاباد بووه، "هاواری نیشتمان" یش زه مانی جه مووری ده رچوو نه ک بهر نه جه مووری.

جهلیل گادانی: نه عهینی زه مانی جه مووری. عهینی زه مانی جه مووری ده ر نه چوووه. نه هه دو سه دی جه مووری ده رچوووه نه گهر ته ماشای تاریخه که ی که ن ده قیق. هه تتا کاک سه دیق نه "نیشتمان" یشدا دهستی هه بووه نه نووسینی نیشتماندا دهستی هه بووه وه نهو ده می چاپخانه بهو شیوه یی دا نه ندرابوو. نهو ته یین جار که "نیشتمان" بلاو ده بیته وه نیمه که به شه قامدا ده ریشتین زۆرتر بۆ مه له ی ده چووین، نهو ده می چۆم و ناویک هه بوو نه سابلأغی ته راوه تیکی تاییه تی هه بوو، هه ستمان ده کرد شتیکی چرکه ی دی نهو ژیر زه مینه ی ماله وینه تانی دوایی بۆمان مه علوم بوو که بابه نهو شتیکه شتی پی

چاپ دهکهن. تایبه نه وه. ئیمه نه مان دهزانی نه وه چیه، نه وه تایپ بووه، تایبیان دهکرد و بلاویان دهکردوه.

نه میر هه سه نه پوور: له مائه وینه تانی؟

جهیل گادانی: له ته به قهه خواری مائه وینه تانی به ئی.

نه میر هه سه نه پوور: کاک جهیل نه من پیش نه وهی که بچینه سه ر باسی جووتیاران پرسیاریک سه بارهت به "دایکی نیشتمان" بوخوت هیچ تیدا بووی؟

جهیل گادانی: عه زرت دهکهم نه من له دایکی نیشتماندا نه بووم وه کوو ئاکتری نه سلئ، کاک خه لیلشم هه ر وهک ئاکتری نه سلئ نه بووه، به لام ئیمه نه وه ده می تیپیک مندائی خورده سال بووین وهک عه رزم کردن نه وه قوتابخانه یه ش بوخوی عامیلیکی هاندهر بوو که داندرا بوو ئیمه بوچوونمان زور کرابوو ئیمه ده ئیو خوماندا هیندیگ گه پ و گالتهی نه وه زه مانیمان ته حریم کرد بوو وه کوو جگین و میشین و نه وانه. نه سلنه نه وانه مان نه ده کرد ده مانکوت نه وانه خراپن با خه ریکی کوردی فی ر بوون، با خه ریکی ده رس بین، له نه تیجه دا زور نه وه بووین. ئیمه به هه ر شیوه یه که به عینوانی قوتابی و نه وانه بر دیانین بو نمایشی " دایکی نیشتمان " و نه و نمایشنامه مان له نزیکه وه دیت، هیندیگمان به می شک زه بت کرد دوایش عه نی شانۆنامه که مان وه رگرت هاتینه وه له گه ره کی خومان دیاره له مه گه وره تر هه بوون، هه ر خودی سه یه عوبه یه دیلای نه ییوو بیان یه کیگ له وه هاندهرانه بوو، به ره حمهت بی کا خه لیلیم بوو، کوره کانی مائه دیه ستانی بوون. نه مه نه من و کا خه لیلیم لانی که م ده ستان دا ده ستی یه ک و کوتمان نه وه شانۆیه ی با بده ین. نه وه دم ژن نه ده چوون بو ته مه شای شانۆ. مائه سه یه ره حمانی نه ییوو بی که لاوه یه کیان هه بوو، ره نگه کاک ره سوول وه بییری بی [مه به ست له ره سوول ئاریایی یه. ح.ق] نه وه نه بوو هه ر له مائه ...

ره سوول ئاریایی: کووچه ی هه شت میتری

جهیل گادانی: جا پشتی دووکانی محمه دی قیت مه رۆ که لاوه یه ک بوو، دیار بوو وه ختی خو ی ساختومان بووه، ده رک و دیواره کانی ماون. باوه ر که دار و ماری ساختومانی لی بوو زور نه ستور که ئیمه به چوار پینج که سان بو مان هه نه ده گه ریا نه وه ده می، نه وه ده یویست بی کاته وه ساختومان. نه وه دارانه مان هه موو ده ردا وه نه وه که لاوه مان خاوین کرده وه، ته ر وته میز مان کرد، یه ک جاجمی هینا، یه ک به ره ی هینا هه ر که سه شتیکی هینا به دارو باری بلین خوار و خیح سه حنه یه که مان ساز کرد

له ژنانی گه ره کیمان گهراوه که وهرن ته مه شای نه و شانۆیه بکهن. ئیمه شانۆکه مان هینا سهر سه حنه ی و شانۆکه مان نیشان دا پاش ماوه یه که ته مرین. فهوقولعه ده پیمان جالب بوو. زۆری وا هه بوو ده گریان و فوغانیان ده کرد و نهوانه. بوخۆشمان پیمان سهیر بوو که کاره که مان گرتوویه تی. دوو رۆژمان دا، رۆژی نهوه ل هه یج خه بهر نه بوو رۆژی دووم پینجشه مه بوو بو سبهینی را جومه ده بوو، پینجشه مۆیان پاشنوێژان مه درسه ته عتیل بوو نه و زه مانێ شانۆکه مان دا و به خه یانی راحه ت چووینه وه مانی. به یانی شه مۆیی که چووینه وه مه درسه ی بی خه بهر له هه مووشتی که ته ماشامان کرد ده ستیان کرد به نیو خویندنه وه، نهوی له و مه درسه ی ده مان خویند نه وه جارێ هیشتا مه درسه ی په هلهوی یه نیویان خویندینه وه و هه شت نو ده کهس بووین ره دیفیان کردین به ته رتیبه قه ده، نه مپش ورده له بووم ته بیعیبه له نه فه ره کانی ناخری بووم کوتمان داخودا نه وه چ خه بهر فلان و نهوانه، دوایه ته ماشامان کردن عوبهیدی برای ناغای موبه لیغی ره نگه وه بیرتان بیته وه قیافه که ی موسته خدیمی مه درسه ی بوو ده گه ل که ریم خانی ره نگه نه مابێ خودای لی خو ش بی، نه و موسته خدیم بوو نهوانه هاتن وه کوو بلیم چی شتیکی که وه بهر دهستی ده که وی زور هاسانه بو، ده عه رزیان کوتاین و یه که یه که لاقیان ده حه وا کردین و جا لی ده. مامۆستا کان لییان داین، ده فه لاقه یان کردین، لییان داین زور ناره حه ت بووین، زور ناره حه ت بووین بیه خه ره به دتسکاوای و ناره حه تی گه راینه وه مانی و زیز بووین له مه درسه ی. نیواری چووینه مه درسه ی خۆمان، مه درسه ی کوردی که پیتتر باسم کرد، چووینه وه و دیار بوو هه موو گرژین و ماتین و ناره حه تین. خاله مه لا به ره حه ت بی کوتی نه وه چیه له خۆرا به منی ده کوت:

"ره نیسی سنی" جا به عه دز موده ته ا ئیم پرسی بابه خاله مه لا تو به من بو وا ده ئیی؟ ده ئیی وه لا من ناره حه ت ده بم نه خه ره نیسی سنی یانی چی؟ نه و ده می سنی ناخۆش بوو، نیوی سنی هه ر ناخۆش بوو، چون پیمان وا بوو سنی عه جه مستانه. سنی ده گه ل کوردایه تی و ده گه ل کۆمار و نه وه ی نه بوو. مندا ل بووین ئیدی خوب. کوتی نه وه دوایه بیت ده ئیم. کوتی ناره حه تن نه وه چیه و چ قه و ماوه؟ کوتم جا له سایه ی سهری نیوه بو ناره حه ت نابین. کوتی چۆن؟ کوتم وه لا دوینی کانی نومایشنامه ی "دایکی نیشتمان" مان ئیجرا کردوه له که لاوه ی مانه سهید ره حمانی ته واو خه لکمان دتخۆش کردوه، و ژنه کانی گه ره کێ به دوو جار هه موو هاتوو و فلان و نهوانه نه ورۆ به یانی که چووینه وه مه درسه ی ره زیان کردووین و له فه لاقه یان داوین نه من له بیرمه هه ر وا گۆروهیم ده پی دا نه بوو که وشه که م له پی داکنه د و پیم نیشان دا هیستا هه ر سوور و ره ش بوو بنی لاقم کوتم نه وه ناوایان لی کردووین. نه ویدیکه کوتی وه لا نه مپش وام، نه ویدیکه کوتی نه مپش وام زور ناره حه ت بووین کوتی چۆن ناوایان لی کردووین؟ مه له یه که مان کۆ بوونه وه عوسمان دانیش عه جاب تووشی ئیجساسیکی سهیر ببوو، که فی ده رده دا مه پرسه. جا ئینسانیکی زور به خۆوه و هه یکه لیش بوو، ته سمیمیان گرت بنیرن نه و مه له یمانه ی که لییان دا بووین بیان هینن. ئیستا نیزامی حکومه تی نه بوو "قۆل سوور" کیشکیان ده دا، ژیکافیشیان لیره یان ده نووسی. ژیکافیشیان لیره یان ده نووسی. بهرپرسی نه و تاقمه قۆل سووره ی نه وه ی که له گه ره کی مه کیشکیان ده دا شه وانه، خه لکی

گه ره کیش کۆمه گیان ده کردن دیاره نه و سه عیدی هه مه قاله ی بوو، پیاویکی نازا بوو، به حه ق پیاویکی زۆر نازا بوو، به ئی مام سه عیدیان بانگ کرد و خاله مه لا کوتی سه عید! کوتی به ئی مامۆستا چ ده فه رمووی؟ کوتی نه لعان ده چی نه نه وانه دینی ناغای فه هیمی، ناغای موبه لفی، ناغای جه بیبی. پیموایه حه جازی ش نازانم ده گه ل بوو یان نا به لام یه کیک نه لیده ره کان مه علوم حه جازی بوو.

نه میر هه سه نه پوور: جه بیبی مه مه دی جه بیبی؟

جه لیل گادانی: مه مه دی جه بیبی به ئی. وه لا زۆری پی نه چوو پیم وا بی هه ره هشت نو که س، پازده ده قیقه شتیکی وای پی چوو، سابلاغ نه و ده می وه کوو نیستا نه بوو که یه کیک نازانم مائی نه و سه ری بی و یه کیک نه و سه ری. به تایبه تی دوو سییه گیان ئی گه ره کی خۆمان بوون هینایانن. هینایانن زۆریان بی حورمه تی پی کردن، نه نگۆ بو له وانه تان داوه، غیره توو نییه و فالانوو نییه و نه وه و نییه و نه وه و نییه. جا عوسمان دانیش تووره ببوو نه ناوای لیده کردن ده یکوت نیوه موچه خۆری په هله وین نیستاش نه وه بویه نه کوری کورد ناوا ده که ن. نه وانیش فه قیرانه نه وه نده ناره حه ت و نه وانه. دوایی بیه خه ره دانیشن و بردیاننه حه وشه ش. حه وشه که دار و دره ختی تیدا بوو. بریکیش میوه ی پیوه بوو. نه مه شیان برده خوارئ. خاله مه لا کوتی چاره نووسی نیوه نه و قوتابیاننه که نه نگۆ لیتان داون دیاری ده که ن. نه گه ره نه وانه بتان به خشن نه وه هه یج، نه گه ره نه تان به خشن نه وه به توندی سزا ده درین، دیار بوو خۆ.

نه میر هه سه نه پوور: کی نه وه ی کوت؟

جه لیل گادانی: خاله مه لا

هه سه ن قازی: مه لای جه جۆکی

جه لیل گادانی: دیاره نه وانی دیکه ش نه وه ته هه دید ده که ن، فالان ده که ن، نه وه ده که ن. به لام مه علوم بوو بلۆفه بو دنجۆشی نیمه و بو دلگه رمی نیمه و ده عهینی حالدا ترساندنئ نه وان که دژی کورد و دژی کوردایه تی و نه وه نه بن. باوه رکه وه کوو نه و گنچه ی سپی هه لگه را بوون. روحیان ده بهر دا نه ما بوو. ده ی ده ئین چی کورینه نه وه روو ده مه ده که ن و نه وانه. نه مه چکاره ی نه نگۆ بو خۆیان بریار بدن. وه لا نه مه ش ته ماشامان کرد بیه خه ره مامۆستامانن سه به ینی نیمه ش ده چینه وه مه دره سه ی هیندی دیکه شمان ئی ده دن یه ک، ده ر سانی خوب بیه خه ره مامۆستایه و فه دیمیش ده یانکوت لیدانی مامۆستای

بو‌خوی نه‌وعیك فیر کردنه به‌و جوورده‌ی ده‌بوو هه‌زم بکه‌ین لیدانه‌که‌یان دهنه‌ هه‌زم نه‌ ده‌کرا نه‌و هه‌موو لیدانه‌ی نه‌و زه‌مانی هه‌بوو. وه‌لاهی ئیدی بیه‌خه‌ره هاتینه‌ سه‌ر نه‌وه‌ی پچ‌ پچیکمان کرد کوره‌ بابه‌ با‌ خه‌لاس بی‌ تازه‌ ده‌رچوووه‌. کوتمان به‌ خاتری ئیوه‌ مامۆستاکان ده‌یانبه‌خشین. وه‌لا نه‌وانیش خو‌شیکیمان وه‌دئی که‌وت و هاتنه‌وه‌ سه‌ری نه‌و سه‌فه‌ره‌ی ده‌ستیان کرد به‌ چا‌ خوارده‌وه‌. نه‌مه‌ش له‌ کلاسی خو‌مان دانیش‌تووین خه‌ریکی شلووقی خو‌مانین و بریکیان نه‌سیجه‌ت کردن و نامۆزگاری کردن و لیبیان دا‌ رو‌یشتنه‌وه‌. ئیدی نه‌لحه‌ق تیکرار نه‌بووه‌ نه‌و لیدانه‌. موته‌له‌قا تیکرار نه‌بووه‌ تا دواییش چه‌ند مانگی دیکه‌ش ئیبه‌ هه‌ر له‌و مه‌درسه‌ی بووین، بلێین ئیرانی ده‌مانخویند، تیکرار نه‌بووه‌ نه‌و لیدانه‌. به‌ خو‌شیه‌وه‌ نه‌جاتیمان بوو له‌و بابه‌ته‌یه‌وه‌.

هه‌سه‌ن قازی: نه‌من ته‌وزیحیکی ئیسلامییم هه‌یه‌ له‌ سه‌ر نه‌و قسه‌یه‌ له‌ مه‌ر زه‌بیجی. نه‌و مه‌سه‌له‌ی ده‌سته‌سه‌ر بوونی زه‌بیجی به‌ گوێره‌ی نه‌و ره‌سه‌ که‌ دیاره‌ ته‌قربیه‌ن دوای را‌گه‌یاندنێ کۆمار هه‌لگیراوه‌.

نه‌میر هه‌سه‌نپوور: نه‌وه‌ لا‌په‌ره‌ی چه‌نده‌؟

هه‌سه‌ن قازی: لا‌په‌ره‌ی ۲۷۸، له‌ جیگایه‌ی دیکه‌شدا هه‌یه‌.

نه‌میر هه‌سه‌نپوور: نا‌خه‌ ئیره‌ مه‌علووم نییه‌ چه‌نده‌

هه‌سه‌ن قازی: ۲۷۸

جه‌لیل گادانی: تیبدایه‌

نه‌میر هه‌سه‌نپوور: کتیبه‌که‌ی کاک نه‌وشیروانی.

هه‌سه‌ن قازی: دیاره‌ نه‌و ره‌سه‌ له‌ جیگای دیکه‌ش بلا‌و کراوه‌ته‌وه‌. دیاره‌ ره‌سمیکی دیکه‌ش هه‌یه‌ که‌ له‌ کاتی هاتنی قه‌دری جه‌میل پاشا، نه‌ویش له‌وئ دانیش‌توووه‌ و پاشان به‌ له‌به‌ر چاوگرتنی نه‌و شتانه‌ی که‌ له‌ روژنامه‌کانی نه‌و ده‌می دا‌ نووسراوه‌ مه‌سه‌له‌ن دوای جه‌ره‌یانی را‌گه‌یاندنێ کۆمار له‌ روژنامه‌ی کوردستاندا چه‌ندین ته‌رجومه‌ی زه‌بیجی تیبدایه‌ به‌ ئیمزای خو‌ی وا بزانه‌ له‌ عه‌ره‌بی را‌ ته‌رجومه‌ی کردووته‌وه‌. جا مه‌به‌ستم نه‌وه‌یه‌ یانی نه‌و شتانه‌ی که‌ دروست بووه‌ له‌ سه‌ر

ئهسایکی مهنتی نییه، ناگونجی چونکه له رۆژنامهی کوردستانیشدا زۆر جار باسی ئهوه کراوه که چۆن خهنگ له مههاباد یهک یهک باریویان کۆ کردووتهوه دواي ئهوهی که ئهوانه له زیندان را هاتوونه دهی. وهک له بیرت بی ئهوه مهسهلهی زیندانی کردنی ئهوه سێ کهسه چۆن بووه له لایهن ئیرانهوه؛ دئشادی رهسوونی و قاسمی قادری و عهبدوکرهحمانی زهییچی؟

جهیل گادانی: ئهوانه دهبی مهئموورییهتی تارانیاں بوویت چوون وهکوو ههیهتی وتووێژ، لهویندهری بوون دهبی رایان گرتن. وهک دهنگۆ ههبوو بهلام موسهجهل نهبوو که ئهوانه گیراون یانی ده رۆژنامه و شتی رهسمیدا نه نووسراوه. ئهمن پیم شک نایه ده رۆژنامهی رهسمیدا نووسرا بی ئهوه زمان که ئهوانه گیراون له لایهن ریژیمهوه.

ههسه ن قازی: یانی نازانی مهئموورییهتهکهیاں چ بووه؟

جهیل گادانی: مهئموورییهتهکهیاں به ئیجتیمالی زۆر وتووێژ بوو چون ئهوه زمان زۆر ههیهت دهچوو ههتتا خودی

ههسه ن قازی: پێش کۆمار دهئیم ئهمن!

جهیل گادانی: ئهها پێش کۆمار، وهلاهی من دهقیق نازانم بهلام ئیجتیمالی ههیه بۆ بهحس و وتووێژ دهگهگه ئهحزابی ئهوه زمان، ئهوه سهردهمی ئیرانیدا چوو بن. چونکوو مهسهلهی پینک هینانی بهرهو و لیك نزیکبوونهوه دهگهگه ئهحزاب و سازمانی تیکۆشهری ئهوه زمان واقعییهت ئهوهیه مهترهح بووه. بۆیاں مهترهح بووه.

دهنگیک: سهلامون عهلهیکوم.

جهیل گادانی: سهلامون عهلهیکوم

نه میر ههسه نپوور: کاک ههسه ن نووسراوهیهکی ههیه دهستنووسه باسی وهی دهکا که پێشهوا پێش دامهزرانی کۆمار نومایهشنامهیهکی وای نووسیوه به ئیوی "سهلاحه دین" پرسیارهکهم ئهوه بوو ئهوه چیه چی ئی دهزانی؟

جهیل گادانی: ئهمن نازانم دهقیق له بیرم نییه نووسهری ئهوه نومایشنامه پێشهوا بی یا ک بی. حهقیقهتی ئهوهیه. شایه دیش ئهوه دهمی مهسهلهت نه بووبی ئیعلامی بکهن چونکه ئیعلام کرا با رهنگ بوو له بیرمان بهینتی. بهلام

نمایشنامه‌یه‌کی جالب بوو وه ههستی کوردایه‌تی نه به نه‌ندازی "دایکی نیشتمان" که به برۆای من ئیستاش نه‌گهر وه‌چه‌نگ کهوی شانونامه‌که، نه‌من زۆریشی له عیراقی به دوا دا گه‌راوم وه‌چه‌نگم نه‌که‌وتوو، چونکه نه‌مه تییی شانۆگه‌ریمان زۆر به قه‌وته، وه‌چه‌نگم نه‌که‌وتوو ئیستاش نه‌گهر بدری پی‌م وایه ته‌نسیری تایبه‌تی خوی له سه‌ر کۆر و کۆمه‌لی نه‌و زه‌مانه‌شمان هه‌تتا هه‌یه. ده‌گه‌ل نه‌وه‌ی نمایشی، شانۆنامه‌ی "سوئتان سه‌لاحه‌دین" هه‌بوو که عه‌زه‌مه‌تی سوئتان سه‌لاحه‌دین و عه‌دالته‌ت و بیر و بۆچوونی سوئتان سه‌لاحه‌دینی ده‌و شه‌رایتیدا نیشان ده‌دا به‌لام به‌ برۆای من بریکیان بوختان پی کردوو نه‌و زه‌مان، ره‌نگه‌ شته‌که‌ وای، هه‌سته‌که‌ وای بوو ده‌ واقیعدا پیمان وای بوو سوئتان سه‌لاحه‌دینی نه‌ییووی خدمه‌تگوزاریکی فه‌وقولعه‌ده‌ گه‌وره‌ی کورد بووه‌ و چونکو ئیمپراتور بووه، کوردیش قایبله‌ ئیمپراتوریکی نه‌بی، بینا به‌ر ئین با نه‌مه‌ش ئیمپراتوریکیمان هه‌بی، شایه‌کی ئاوامان هه‌بی نه‌ویش سوئتان سه‌لاحه‌دینه. من هه‌تتا له‌ بیرمه‌ کادری، تازه‌ قه‌چاغ ببووم سالیکی دوو سال بوو کاکم هاته‌ دیی مولاقتی کردم، کاک حاجی، پاش سی چوار پرسیان کوتی وه‌لا کوریکمان بو پی‌م خۆشه‌ نه‌تۆ نیوه‌که‌ی هه‌ ئیژی‌ری. نه‌منیش کوتم وه‌لاهی جا هه‌ر وه‌ بزانه‌ هه‌ ئه‌م‌ب‌ر‌اردوو نیوی بنی سه‌لاحه‌دین. نه‌و کاک سه‌لاحه‌ی که‌ ده‌ییین نه‌وه‌ من نیوم ناوه‌ به‌ نیو سوئتان سه‌لاحه‌دینم کردوو، پینشیه‌ادی من بووه‌ بۆ کاکم. ته‌بعه‌ن نه‌لئان نه‌و هه‌سته‌ به‌رانه‌به‌ر به‌ سوئتان سه‌لاحه‌دین نییه، به‌لام نمایشنامه‌که‌ فه‌وقولعه‌ده‌ جالب بوو و هه‌ستی کوردایه‌تی گه‌لیک گه‌لیک به‌ قووته‌ ده‌کرد. نه‌و نمایشنامه‌ش هه‌ر له‌و شوینه‌ی که‌ نمایشنامه‌ی دایکی نیشتمان نیشان درا، نیشان درا به‌ هیندیکی ئالوگۆر له‌ به‌ینی ناگه‌ره‌کاندا ته‌نسیری تایبه‌تی خوی هه‌بوو. ئیمه‌ش هه‌ر به‌و پی و شوینه‌ که‌ پیشتەر بۆ دایکی نیشتمان کردبوومان، دیاره‌ پر خه‌رجتر بوو نه‌و شانۆنامه، ده‌بوو کلاوی تاجی شای دروست که‌ین و وه‌زیر و وه‌کیل هه‌موو لیباسیان هه‌بوو، له‌ بیرمه‌ براده‌ران ته‌گبیریان کرد که‌ بۆ نه‌وانه‌ چ بکه‌ین نه‌و لیباسانه، نه‌ی کوتیان خاله‌ هاشمی ته‌نه‌که‌ساز زۆر ته‌نه‌که‌سازکی ماهیره‌ ته‌رحه‌که‌ی ده‌دینه‌ی و نه‌و بۆمان دروست ده‌کا. وه‌ به‌ راستی جوانی بۆ دروست کردبووین له‌ ته‌نه‌که‌ی. هه‌موو شته‌کانمان دروست کرد و نه‌وانه‌ پاش به‌ینیکی نه‌وه‌شمان وه‌ک عه‌رم کردی هه‌ر وه‌ک نه‌وی پیشتی هینامانه‌ سه‌ر سه‌حه‌، جه‌زاییه‌تی تایبه‌تی خوی هه‌بوو زۆر زۆر ته‌نسیری هه‌بوو. هه‌تا ماوه‌یه‌کی زۆریش جار جار بۆ خۆشمان ده‌ گالته‌ و گه‌پی نیو مندالاندا، یا نیو قوتابیاندا هیندیکی ژستی نه‌و نمایشنامه‌مان ده‌گرت، ده‌بووینه‌ وه‌زیر و جاری وای بوو سه‌رتیش ده‌چووین یه‌کیکی خوی ده‌کرده‌ سه‌لاحه‌دین نه‌ویدیکه‌ بیلنه‌خیره‌ ده‌بوو ته‌به‌عییه‌تی لی بکا. شانۆنامه‌یه‌کی باش بوو نه‌و هه‌لومه‌رجیدا وه‌ ته‌نسیری زۆر بوو بۆ به‌قه‌وته‌ کردنی هه‌ستی کوردایه‌تی زۆر زۆر به‌ قه‌وته‌ بوو وه‌ کۆمه‌گیان کرد ده‌ حه‌قیقه‌تدا بۆ شکلدانی زیاتری ئیتیه‌ادی خه‌لک وه‌ هه‌تتا ده‌ پیکهاتنی کۆمار دا به‌ برۆای من نه‌و شانۆیانه‌ نه‌خشیکی زۆر زۆر به‌رچاویان بوو.

نه‌میر هه‌سه‌نه‌پوور: "سه‌لاحه‌دین" پیشت "دایکی نیشتمان" بوو، وای بوو؟

جه‌لیلی گادانی: من باشم رهنگه له بیر نه‌بێ به‌لام به‌بروای من رهنگه دواى نه‌و بیت.

نهمیر هه‌سه‌نپوور: دواى نه‌و بوو؟

جه‌لیلی گادانی: به‌بروای من دواى نه‌و بووه.

نهمیر هه‌سه‌نپوور: مه‌تته‌که‌ی له‌بیرته چۆن بوو، به‌چاپ نووسرا بوو یا ده‌سخه‌ت بوو؟

جه‌لیلی گادانی: نه‌خیر ده‌سخه‌ت بوو، ده‌سخه‌ت بوو به‌ئێ. مائی مامۆستا کانمان ئاوه‌دان بێ نه‌غله‌ب نه‌وان بۆیان په‌یدا ده‌کردین رهنگه هیندیك وه‌ختیش بۆیان کۆپی ده‌کردین، ئییان هه‌لده‌گرتوه‌وه بۆ وه‌ی که بتوانین هه‌ر که‌س به‌شى خۆی له‌به‌ر کات.

نهمیر هه‌سه‌نپوور: به‌ئێ، چون نه‌وه له‌و دیوی پیم وایه له‌ هه‌ولیرێ سالانی ۱۹۳۰ نه‌و شانۆنامه‌یه ده‌سته‌یه‌ک قوتابی مه‌درسه‌کانی هه‌ولیرێ ئیجرايان کرد بوو، نه‌وه‌نده‌ی له‌ بیرم بێ له‌ پێشدا مه‌تنیک بووه، رهنگه نه‌وه هه‌ر نه‌و مه‌تن بووبی نه‌گه‌ر پێشه‌وا بۆخۆی نه‌ی نووسییی.

جه‌لیلی گادانی: وه‌لاهی من جه‌قیقه‌تی نه‌وه‌یه به‌ ناوی پێشه‌واوه نه‌میستوه که نه‌و شانۆنامه پێشه‌وا نووسیییتی. شایه‌دیش مه‌سه‌له‌ت نه‌بووبی وه‌کوو من عه‌رزم کردی، به‌لام ئیدی نه‌و شانۆنامه نه‌خشی زۆر به‌رچاوی بوو به‌ئێ. دیاره نه‌وانه هه‌مزمان ده‌گه‌ل نه‌و دوو تیناتره بوو که کۆتم که له‌ نازه‌رنايجانی نه‌و ده‌می وه‌ له‌ نازه‌رنايجانی ئیرانی را هاتن دوو ئیجرايان هه‌بوو. دیاره نه‌وان زیاتر جه‌نبه‌ی هونه‌ریان بوو.

نهمیر هه‌سه‌نپوور: نه‌وانه هه‌مزمان بوون

جه‌لیلی گادانی: نه‌وانه جه‌نبه‌ی هونه‌ریان بوو، نه‌ جه‌نبه‌ی میلی چون نه‌وان نه‌و مه‌راجه‌له‌یان تیپه‌ر کرد بوو نه‌و ده‌می پێیان وا بوو هه‌ستی کوردی هه‌ر پێوست نییه به‌ قه‌وه‌ت بێ به‌ئکوو نه‌گه‌ر بکری بریکیش لاواز بێ به‌لام جه‌نبه‌ی هونه‌ری نه‌و دوو تیناتره‌ش هه‌وقولعه‌ده به‌قه‌وه‌ت بوو،

نه‌میر هه‌سه‌نپوور: له‌ بیرت نییه‌ نه‌وانه‌ چ بوون؟ باسی چ بوون؟

جه‌لیل گادانی: پیم وایه‌ یه‌کیکیان " ئارشین مارالان" بوو، یه‌کیکیان ئارشین مارالان بوو نه‌ویدیکه‌م باش له‌ بیر نه‌ماوه‌ به‌لام ده‌زانم ره‌قس و ساز و ئاوازی گه‌لیک خو‌شی تیدا بوو که نه‌و ده‌می بو مه‌ی کورد [پن ده‌که‌نن] زۆر جالب بوو.

نه‌بی قادری: حاجی جه‌بیار نه‌بوو

جه‌لیل گادانی: نا نه‌و زۆر دره‌نگتره‌. ئارشین مارالان. نه‌گه‌ر بشکرا بی جاری دوایی بووه‌. دوو نه‌مایشنامه‌ له‌ جه‌وشی ده‌بیرستانی نه‌و زه‌مانیدا، خانووه‌که‌ی وه‌ره‌رامی. نه‌ری خانووی مائه‌ کتیان پن ده‌کوت؟

هه‌سه‌ن قازی: نه‌حه‌مه‌د ئاغا

ده‌نگیک: نه‌حه‌مه‌د ئاغای موزه‌فه‌ری.

جه‌لیل گادانی: نه‌وه‌ ئاخری بوته‌ نیوان، به‌لام پیشتەر نیوی ئاغایه‌کی له‌ سه‌ر بوو.

هه‌مان ده‌نگ: ئی مائه‌ عه‌لیار

جه‌لیل گادانی: پیش نه‌وانیش به‌ نیوی ئاغایه‌کی فه‌دیمر له‌ وان ناوی ده‌برا نه‌و ساختمانه‌.

[ئیره‌ دا کاسیته‌که‌ ته‌واو ده‌بی]

تیبینی: به‌ داخه‌وه‌ له‌ کاتی دابه‌زاندن و بلاو کردنه‌وه‌ی ده‌قی نووسراوی نه‌م چاوپێکه‌وتنه‌ نه‌کاک نه‌میر و نه‌ کاک جه‌لیل و نه‌ کاک نه‌بی قادری و نه‌ کاک مه‌مه‌د گادانی که له‌ کاتی نه‌م وتویژه‌ دا ئاماده‌بوون له‌ رووی فیزیکییه‌وه‌ نه‌مان.

- کاک نه‌بی قادری له‌ ۲-ی دیسامبری ۱۹۹۶ له‌ دانمارک،

- کاک مه‌مه‌د گادانی له‌ ۱۶-ی فینورییه‌ی ۲۰۰۸ له‌ نۆرویژ،

- مامۆستا نه‌میر هه‌سه‌نپوور له‌ ۲۴-ی ژووه‌نی ۲۰۱۷ له‌ کانادا

- و کاک جه‌لیلی له ٦-ی ئووتی ٢٠٢٠ له باشووری کوردستان چاویان وێک نا.

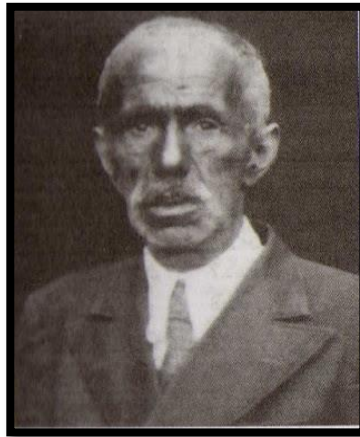
بۆ زانیاری زیاتر له سهر خویندنی زمانی کوردی له سهرده‌می جمهوری کوردستاندا نووسینه‌کانی مه‌لای داودی موذیری دهرسخانه‌ی گه‌لاویژ که له رۆژنامه‌ی "کوردستان" دا بلاو بوونه‌ته‌وه له په‌یوه‌ست دا هاتوون، ههر وه‌ها به‌ چه‌ند وینه‌ی به‌نرخ‌ی قوتاییان له‌و سهرده‌مه‌ دا که زیاترین ئی ئارشیوی نه‌مر عوبه‌یدیلائی ئه‌یوووییان (ته‌هازاده)‌نن وتووێژه‌که رازاوه‌ته‌وه. ههر له‌و رۆژه‌ مامۆستا نه‌میر هه‌قېه‌یقینیکی دیکه‌ی له‌گه‌ل کاک جه‌لیلی گادانی کردوو هه‌سه‌بارت به‌ بیروهره‌ییه‌کانی له‌مه‌ر جوولانه‌وه‌ی وه‌رزیرانی موکریان که دواتر بلاو ده‌کریته‌وه. نه‌واری ده‌نگی له‌و وتووێژانه‌ له ئارشیوی مامۆستا هه‌سه‌نپوور له کتیبخانه‌ی زانکۆی تۆرانتۆ دا پارێزراون. ههر به‌ دوا‌ی له‌و چاوپێکه‌وتنه‌که‌ دا مامۆستا نه‌میر نوسخه‌ی نه‌واری له‌م وتووێژانه‌ی له‌ به‌رده‌ست منیش نا!

هه‌سه‌ن قازی

په‌یوه‌ست

نووسینه‌کانی مه‌لای عه‌بدوڵای داودی مه‌لای هه‌جۆکی سه‌بارت به‌ مه‌دره‌سه‌ی گه‌لاویژ

کوردستان، ژماره‌ی ١٠، دووشه‌مه ١٥-ی رۆبه‌ندان ١٣٢٤ و ژماره‌ی ١١، چوارشه‌مۆ ١٧-ی رۆبه‌ندان ١٣٢٤

مه‌دره‌سه‌ی گه‌لاویژ

له‌ سه‌ر قه‌راری جه‌له‌سه‌ی سه‌یری ته‌واویه‌تی نه‌ندامه‌کانی شاری که له‌ رۆژی ۴-ی خه‌رمه‌انی ۲۴ دا له‌ مه‌زرای ته‌نش‌ت پردی سوور کۆ ببوونه‌وه و لای ئیواری جه‌نابی ناغای قازیبی محهمهد پیشه‌وای موعه‌زه‌می کوردوستان له‌گه‌ڵ چه‌ندیگ له‌ هاوڕیانی بۆ دیتنی چلۆنه‌تی سه‌یری برا نه‌ندامه‌کان و سه‌ردانیان به‌ هاتنی خۆیان ئیهمی سه‌ریه‌رز فه‌رموو و له‌ نیو وتاره‌کانیدا فه‌رموی نه‌ورۆکه بۆ ئیهمه دانانی قوتابخانه‌ی میلی پینۆسته که ده‌رسی زبانی دایک و بابی خۆمانی تیدا بکوئری و له‌ به‌ره‌وه ورده بتوانین خه‌نگی بیئینه‌وه سه‌ر رپی راست و له‌ خه‌ویان وشیار که‌ینه‌وه.

پاش ته‌واو بوونی فه‌رمایشاتی پیشه‌وای موعه‌زه‌می کوردوستان نه‌من مه‌لای داودی داوام کرد نه‌گه‌ر بیتوو پیشه‌وای به‌رێزمان یارمه‌تی به‌رموی به‌و زوانه قوتابخانه‌یه‌کی له‌ گه‌ره‌کی قووته‌قه‌بران داده‌مه‌زینین. پاش ته‌واو بوونی سه‌یری نه‌و رۆژه بۆ سه‌به‌ینی پا هه‌ر وا له‌ به‌ره‌وه ده‌سته‌یه‌ک له‌ لاهه دنگه‌شه‌کانی شار و له‌ دئسۆزه‌کانی ده‌ور و به‌رمان هاتنه لام و داوای ساز بوونی یان ده‌کرد تا کوو له‌ شه‌وی ۱۲ - ۳ - ۲۴ دا له‌ خانووی حاجی نه‌حمه‌دی گادانی مه‌کته‌بیک به‌ نیوی "گه‌لاویژ" رۆندرا و هه‌وه‌ڵ که‌سیکی بۆ خویندن هێرشیان هینا بوو نه‌و برایانه‌ی خواره‌وه:

- عه‌زیز ئیبراھیمیان.
- جه‌سه‌ن جه‌سه‌نپوور.
- محهمهد داودی.
- عه‌لی فه‌ره‌ادی،
- سه‌ید عوبه‌یدیلا ته‌ها زاده،
- حامید خوسره‌وی،
- سه‌دیق مه‌عرووفی سه‌راج،
- هاشم مووسا زاده،

محهمهد داودی بوون و بۆ پێ خویندنی‌شان دوو مامۆستا کاک سه‌عید داودی بۆ گوتنی ده‌رسی زمانی کوردی و کاک په‌رحمان ته‌له‌ته‌تی بۆ گوتنی رووسی داندران و چونکوو نه‌و قوتابخانه‌یه هیچ پوونییکی نه‌بوو بۆی خه‌رج بکریت له‌ لایه‌ن ناغای حاجی مسته‌فا داودی، میرزا سه‌عید یوسفی، میرزا مه‌جید وه‌یسی، سه‌یدقادر ئیفتیخاری یه‌وه وه یاریده‌ی نیم ته‌خت و چرایان کرد وه قه‌رار داندرا کاک سه‌عید داودی مامۆستای زمانی کوردی مانگێ بیست ته‌من و کاک په‌رحمان ته‌له‌ته‌تی مانگێ ده‌ ته‌نیان به‌ نیوی پیشکەش له‌ جیاتی زه‌حمه‌ته‌کانیان پێ بگات.

پاش مانگیک ده‌رس خویندن قوتابییه‌کان چونکوو زۆریان واز له‌ سه‌ر بوو هه‌تا له‌ هه‌وه‌نه‌وه بریک له‌ کوردیدا به‌ نه‌د بوون

بریک پام بوون و ورده ورده فیر ببوون هه‌تا له شه‌وی ۲۴-ی پووشپه‌ری ۲۴ دا نه‌و چهند قوتابییانه‌ی نیوبراوی سه‌ره‌وه له دیویکی دهرس دا له‌ده‌وری یه‌ک کۆبوونه‌وه و قه‌راریان دانا هه‌تا ده‌توانن و هه‌تا هی‌زیان هه‌یه پشتیوانی نه‌و جیگا به‌ریزه بکه‌ن و بو پیشکه‌وتنی کاری له کۆیره‌وه‌ری دابن وه نیوی خویان نا "ده‌سته‌ی پیشکه‌وتن" که هه‌ر وه‌ک نیوه‌که‌یان قوتابخانه‌که‌ش وه پیش به‌ن.

سوپاس بو خودای به‌رز و بی ناوال نه‌وانیش بوونه له‌مپه‌ریک. پاش چهند شه‌وان شه‌ویکی که بو سی تمه‌ن پوولی یه‌ک مانگی دوو مامۆستاکان ده ته‌قه‌لا دا بووین و کوتمان ده‌بی هه‌ر یه‌ک له‌و جه‌حیلانه شتیکی پیشکه‌ش که‌ن. به‌لام هه‌ر نه‌و شه‌وه‌ش باسی دامه‌زانی نه‌و قوتابخانه‌یان به‌ ناغای قاسم ناغای ئیلخانیزاده راگه‌یاندا بوو نه‌ویش فه‌رموو بووی نه‌من سه‌د تمه‌نی پیشکه‌ش پینداویستی نه‌و قوتابخانه‌ی ده‌که‌م.

له‌و لایه‌وه‌ش ناغای قاسم ناغای ئیلخانیزاده بوو به‌ دووه‌مین که‌سیک که یارمه‌تی قوتابخانه‌ی ئیمه‌ی کرد یانی هه‌وه‌ل پیشه‌وای موعه‌زه‌می کوردوستان دووه‌م ناغای قاسم ناغای ئیلخانیزاده.

نه‌و پووله‌ تاکوو دوو مانگان بو مخاریجی قوتابخانه پی راگه‌یشتوو پاشان ناغای حاجی سه‌ید عه‌بدو‌لای ته‌ها زاده خانوویه‌کی خوی که گه‌وره‌یی پتر بوو له به‌رامبه‌ری کرێبه‌کی زۆر که‌م دا پیشکه‌شی جیگه‌ی قوتابخانه کرد به‌لام دهرس هه‌ر به‌ شه‌وانه ده‌گوترا و قوتابیش که‌م بوو هه‌ر نه‌و چهند که‌سانه‌ی نیوبراوی سه‌ره‌وه بوو.

مه‌لای داودی

کوردستان ژماره‌ی ۱۲، شه‌مۆ ۲۰-ی رێبه‌ندانی ۲۴ و ژماره‌ی ۱۳ دووشه‌مۆ ۲۲-ی رێبه‌ندانی ۲۴

و ژماره‌ی ۱۴، چوارشه‌مۆ ۲۴-ی رێبه‌ندانی ۱۳۲۴

مه‌درسه‌ی گه‌لاوێژ

پاش چه‌ند شه‌ویک که ده‌نگووباسی خویندنی کوردی به هۆی ئه‌و ده‌سته‌ی لاهه‌کانی پیشکه‌وتنه‌وه ب‌لاو بووه‌وه قوتابی زۆر بوون ئه‌و چه‌ند که‌سانه‌ی ژێره‌وه به زوویکی زوو هاتنه لاما‌ن که وا ئیویان له خواره‌وه ده‌نووسین:

برایان مه‌حموود خادیمی، عه‌زیز عه‌لیائی، قادر لبادی، ئیبراهیم داودی، قاسم خوسره‌وی، جه‌لیل گادانی، سه‌عید قه‌تاری، جه‌لیل گادانی بۆ خویندن به‌لام له‌و به‌ینه‌دا کاک سه‌عید داودی چونکوو چلۆنه‌نی گۆزه‌رانی زۆر نالیک بوو ناچار له‌ تاوان ده‌ستی له‌ کار هه‌لگرت و له‌و ده‌مه‌یدا برای گیانی سه‌ید عه‌به‌یدیلا ته‌ها زاده که هه‌ستی نیشتمان په‌روه‌ری وی له‌ نووسین نایه‌ت و دوا‌ی ئه‌و نیویانگه‌ گه‌وره‌یه که‌وتبوو هاته‌ لای براکانی "ده‌سته‌ی پیشکه‌وتن" کوتی هاتنی من بۆ به‌ جێ هینانی هه‌موو خه‌مه‌تیکه‌ که‌ وا پێم بکریتن. به‌ ته‌ر ده‌ستی براکانی دی که‌ لاوکی و نیشتمانپه‌روه‌ریان تووش بوو له‌ باوه‌شی خۆیانگرت و وتیان سوپاست ده‌که‌ین هه‌لبه‌ته‌ ئاما‌نجی ئیمه‌ش هه‌ر کویره‌وه‌ری بۆ ئه‌و قوتابخانه‌ به‌رزیه‌.

چه‌ندیک پاش دیسان قوتابی زۆر بوون و گه‌یشتنه‌ چل که‌سان و چونکوو ئه‌و برایانه‌ی "ده‌سته‌ی پیشکه‌وتن" له‌ خویندن و نووسیندا سه‌ر راست ببوون نه‌یان ده‌ویست ده‌رکی پۆلی ده‌رس دا‌بخه‌ر قه‌راریان دانا بۆ خۆیان له‌ به‌ره‌وه‌ ده‌رسیان پێ بلین و تا موده‌تی دوو مانگ به‌و له‌ونه‌ی رایان بوارد و به‌ تایبه‌تی سه‌ید عه‌به‌یدیلا ته‌ها زاده و هه‌سه‌ن هه‌سه‌نپوور و عه‌زیز ئیبراهیمیان ده‌رسیان به‌ جوانی ده‌کوت.

پاش وه‌ختیکی که‌م جه‌له‌سه‌یه‌کیان له‌ کۆبوونه‌وه‌ی ته‌واوی ئه‌ندامه‌کانی "ده‌سته‌ی پیشکه‌وتن" به‌ بۆنه‌ی ئه‌من که‌ مودیری مه‌درسه‌ بووم دا‌یانمه‌زراند و وایان هاته‌ بێر که‌ جێژنیکی به‌ نیوی دامه‌زراندنی ئه‌و قوتابخانه‌یه و ساز بوونی ئه‌و ده‌سته‌ی لاوانی نیشتمانپه‌روه‌ر بگرن و بانگ هێژاره‌وه‌کانیان له‌ چلۆنه‌تی ئه‌و قوتابخانه‌ که‌ له‌ سه‌ر فه‌رمایشی پیشه‌وا‌ی موعه‌زمه‌ی کوردستانه‌وه پێ گه‌یوه‌ باس بکه‌ن و ته‌واوی ئه‌هلی سا‌بلاغ بۆ خویندن د‌لخۆشی پێ بدن تا کوو له‌ شه‌وی ۱۲- ۳ - ۲۴ به‌رامبه‌ری کارتی بانگ هێشتنیکی که‌ نووسرا بوون به‌ قه‌رایه‌ چل که‌س له‌گه‌وره‌کانی شاری به‌ هاتنی خۆیان جێژنه‌که‌ی مه‌یان له‌ هه‌ساری مه‌درسه‌ دا رازنده‌وه‌ و به‌ تایبه‌تی به‌ ته‌شریف هینانی پیشه‌وا‌ی به‌ریزمان

پووناکیه‌تی زیاتر له‌ روی دانیشتووان په‌یدا بوو، نه‌گه‌رچی نه‌و چیژنه‌ زۆر کورت و که‌م بوو به‌لام به‌ خۆشی رابرد. نه‌وه‌ پرۆگرامی جه‌له‌سه‌که‌ که‌ وا نیوی هه‌ر یه‌ک له‌ زه‌حه‌تکێشه‌کانی تێدا ده‌نوێنری له‌ خواره‌وه‌ ده‌نوسری.

- ۱- سه‌عاتی ۲-ی له‌ شه‌وی چوو بوو له‌ لایه‌ن محهمهد مه‌لای داودییه‌وه‌ کردنه‌وه‌ی جه‌له‌سه‌ باس کرا.
- ۲- خویندنه‌وه‌ی شیعری میلی له‌ لایه‌ن ته‌واوی لاهه‌کانی قوتابخانه‌.
- ۳- وتاری ناغای هاشم مووسا زاده له‌ مه‌ر زانست
- ۴- مه‌قاله‌ی ناغای قادر لبادی له‌ مه‌ر کار
- ۵- شیعری و وتاریکی ناغای هه‌سه‌ن هه‌سه‌نپوور له‌مه‌ر زوو فێر بوونی زمانی کوردی.
- ۶- شیعری و وته‌ی ناغای چووکه‌ڵ گه‌وه‌ه‌ری له‌مه‌ر شه‌وق بۆ کار.
- ۷- خویندنه‌وه‌ی هه‌لبه‌ستیکه‌ی به‌تین له‌ مه‌ر ناغاله‌ی ته‌ها زاده.
- ۸- وتاری به‌تینی ناغای سه‌ید عوبه‌یدیلا ته‌ها زاده له‌ مه‌ر خویندنی زمانی کوردی بۆ هه‌موان
- ۹- خویندنه‌وه‌ی شیعری میلی له‌ لایه‌ن ته‌واوی لاهه‌کانی قوتابخانه‌وه‌.

له‌ پاشان پێشه‌وا‌ی موعه‌زه‌ی کوردستان به‌ فه‌رمایشاتی خۆیان کاربه‌ده‌ستان و زه‌حه‌تکێشه‌کانی نه‌و قوتابخانه‌ی لوانده‌وه‌ قه‌وڵی کۆمه‌گ و یارمه‌تی زۆرتری فه‌رموو دوو قوتابی هه‌سه‌ن هه‌سه‌نپوور، چووکه‌ڵ گه‌وه‌ه‌ری که‌ وا له‌ ماوه‌یه‌کی که‌مه‌دا فێری خویندن بوون خه‌لاتی کردن و به‌ تایبه‌تی گه‌لیک له‌ گه‌وره‌کانمان له‌ ده‌فته‌ری بیره‌وه‌ری دا له‌ "ده‌سته‌ی پێشکه‌وتن" و ساز بوونی قوتابخانه‌ و مودیری نه‌و قوتابخانه‌یه‌ ئیزه‌اری ئافه‌رینیان نووسی و له‌ ناخه‌ری دا جه‌نابی مه‌لا سه‌دیق ته‌بریکی چیژنه‌که‌یان فه‌رموو و جه‌له‌سه‌ دوا‌یی هات.

مه‌لای داودی

مه‌لای داودی - سال ۱۳۳۳ هه‌ش

(منبع: الماسه‌ سه‌ده‌ئه‌ ئوبه‌ان موزی)

کوردستان، ژماره ۱۹، دووشه مۆ ۶-ی ره شه مه می ۱۳۲۴، کوردستان ژماره ۲۰، چوارشه مۆ ۸-ی ره شه مه می ۱۳۲۴، ژماره ۲۱، شه مۆ ۱۱-ی ره شه مه می ۱۳۲۴

چلۆنه تی قوتابخانه ی گه لاویژ

مه بله غی ۷۵ تمهن که نه جیژنی رابردوو کۆ کرابوو به خه رجی پیدایستی قوتابخانه گه یاندرا به لام نه و ماوه دا قوتابی گه لیک زۆر بوون و دوو پۆلیان بۆ داندرا. پۆلی ناماده و پۆلی یه ک و ده رسی نه و دوو پۆلانه نه لایهن سی مامۆستا عه زیز ئیبراهیمیان، سه ید عوبیدیلا ته ها زاده و محهمه د داودی ده کوتراو به ئیفتیخاری پۆنه کانی نه و خاکه یان ده گه یاندی و فیدا کردنی گیانی خۆیان نه ری سه ره رزی نیشتماندا تییان ده گه یاند. نه نه تیجه ی جه له سه یه کی به بوونی مودیری مه درسه "مه لای داودی"، و مامۆستا و لاهه دنگه ره کانی پیگه یشتوو قوتابخانه ی بۆ تیگه یاندنی خه لک بۆ وه پیش دانی نه و جیگایه به ریزه شه وکانی وا نه نداهه کانی دوو گه ره کی قووته قه بران و نه ره نیان نه مزگه وتی گه ره کانی خۆیان دا جه له سه یان ده بوو وایان پێ باش بوو که بجینه لایان و به هۆی هه لبه ستی باش و وتاری باش فکریان بریک پوون که نه وه و تییان بگه یینن که به کوردی نووسینیش هه یه و کوردیش میله تیکی نه جیب و خاوه ندی حه قه و ژبانی ده ویت و چیدی زنجیری دیلی به مل خۆیه وه هه ل ناوه سی و ده ی پسیتی. به زوویه کی زوو نه و کاره یان ده ست پێ کرد و هه ر وه کوو به شی زۆری دانیشتوو و گه وره کانی به رزی شاره که مان ناگاداریان هه یه و نه و شارانیش دا که نه هه یج جیگایه ک مه جلیسی لئ ده بوو خه ریکی ده رس پێ کوتن و پێ گه یاندنی قوتابیکانی دنگه رم و نه ولاده کانی تا نه ندازه یه ک نه خویندن و نووسینه وه دا شاره زاییان په یدا کردبوو خه ریکی قیروونی زمانی به ریزی رووسی بوون.

نه واقیعه دا کاک ره حمان ته نه ته تی مامۆستای ده رسی رووسیش گه لیک خه ریکیان بوو که زووتر نه و به ره ی پێ بگه ییتن. نه و ده مه نه و قوتابیکانی که وا زۆتر هه وئیان ده دا و زیاتر خه ریک بوون خۆیان پیشتر ده خست نه ده رسی کوردیدا:

۱- جه لیل گادانی،

۲- مه محموود نایبه ندی،

۳- محهمه د سادقی،

۴- سه عید قه تاری،

۵- محهمه دنه مین کوری کورد،

۶- قاسم خوسره وی،

۷- خه لیل گادانی بوون.

که کردهوی وانه له بهر چاوی گه لیک له دانیشتووانی گه ره که کانی شار وهک رۆژ دیاره. و له زمانی رووسیدا

۱- عه زیم لوتفیانی.

۲- سهید ئیسماعیل قورهیشی.

۳- یونس نه نوهری.

۴- مام نه حمهد عه لیائی بوون.

له رۆژی جیژنی کۆنگرهی ته شکیلی حیزبی دیمۆکرات دا که له هاتوو دا باسی دهکری به جوانی خویان نواند.

له جه له سهی شهوی ۱۴-ی گه لاویژی ۲۴ دا په سندیان کرد بو وهگیرهینانی خه رجیکی باش بو مخاریجی قوتابخانه که کاری له نگ نه بیته تیاترۆیهکی به نیوی "سوئتان سه لاهه دینی ئه ییووبی کورد" بنوینن. له مهودای شازده رۆژان دا نهو تیاتروهیان رهوان کرد و له شهوی ههینوو ۳۰-ی گه لاویژی ۲۴ دا له کاراژی شیروخورشید دهستی پی کرا و دوو جاران دوو پاتهیان کردهوه و زهحه تکیشه کانی نهو تیاترۆیهش نهوانه ی خوارهوه بوون:

۱- محهمهد داودی.

۲- هاشم مووسا زاده.

۳- قادر یوسفی.

۴- عوبهیدیلا ته هازاده.

۵- عه زیز ئیبراهیمیان.

۶- محموود خادیمی.

۷- سه دیق.

۸- چووکه ل گه وهه ری.

۹- حامید خوسرهوی.

۱۰- غه فوور یا هوو.

۱۱- محهمهد ره حیم داودی.

۱۲- عه‌ئلی فه‌ره‌ادی.

۱۳- هه‌سه‌ن هه‌سه‌نپوور.

۱۴- وه‌هاب فه‌ره‌جی.

۱۵- برایم داودی.

۱۶- عه‌زیز عه‌ئیلی.

که پاش نواندن به جزووری چهند کهس نه گه‌وره‌کانی شار حیسانیان ئیک داوه ومه‌بله‌غی ۳۰۰۰ ریال به ئاگاداری وان به سندووقی قوتابخانه گه‌یشت وه شتیکی نهو پووئهی کردرا یه‌ک سه‌د پووت دار بو سووتاندنی دیوه‌کانی دهرس وه ده‌می زستان بوو. نهو ده‌مه دا کتیب‌خانه‌یه‌کیشیان ساز کرد و بو کو کردنه‌وه‌ی کتیبان نه هه‌موو لایه‌که‌وه نه ته‌لاش دابوون که ئیستاش نهو کتیب‌خانه‌یه ههر ماوه و نیوی "په‌راوی خانه‌ی گه‌لاویژ" ه. که روژانه قوتابیان سه‌عاتیک نه‌ویدا خه‌ریکی خویندنه‌وه‌ر په‌راوییه‌کان ده‌بن.

کوردستان، ژماره‌ی 65، سێشه‌مه 11-ی پووشپه‌ری 1325

مه‌درسه‌ی گه‌لاویژ

به ئه‌مری پێشه‌وا‌ی به‌رزی کوردستان نه شه‌وی هه‌وه‌ئێ به‌فرانباری 1325 مه‌درسه‌ی گه‌لاویژ بوو به روژانه ویستا شاگردی روژانه‌ی 500 نه‌فه‌ر و شاگردی شه‌وانه‌ی 150 نه‌فه‌ر نه‌هالی نه‌و شاره‌ نهو مه‌درسه‌ی دا ده‌خوینن به‌لام بیجگه‌ نه‌ کوری

کاکه سواری مهنگور له ئاغایانی عهشایری کوری هیچ بیک له وان نه مدیوه که بینه نهو مهدرسهی. نه گهرچی هه موویان کۆمهگیان بهو مهدرسهی کردوو نه نازانم که له سستی بو ناردنی مندالی خویان چ رفاهییه تیک ههیه. رهجا له هه موان نهوهیه که بو دواي تهعتیلات له پاش هاوینی نهو سانه که (خه زمانانی ۱۳۲۵هـ) منداله کانیان بو نهو مهدرسهی که مهدرسه ییکی میلی یه و به زبانی دایکوبابی خویان دهوینن و قهویان پی دهری که له به رانه بهر به خویندنی سالانی پیشوو که شهس ساڻ دهیان خویند به دوو ساڻ فییری خویندنه وه و نووسین بن.

مه لای داودی

سه رچاوه: ویبنووسی روانگه - ریکهوتی: ۶ ی جوونی ۲۰۲۲

[/https://ruwange.blogspot.com](https://ruwange.blogspot.com)

کۆکرده وه و ناماده کردنی: ره همان نه قشی

جۆزه رانی ۲۷۲۰ ی کورد = جوونی ۲۰۲۲ ی کوردی